

KRAKÓW - Polska, Węgry i Cechy nie będą konkurować w swoim dążeniu do członkostwa w NATO i Unii Europejskiej - zapewnili premierzy Włodzimierz Cimoszewicz, Gyula Horn i Václav Klaus po wczorajszych rozmowach w krakowskim hotelu „Forum”.

Premierzy uzgodnili, że ich kraje będą prowadzić ścisłą współpracę w związku z przygotowaniem do negocjacji nt. członkostwa w strukturach zachodnich. Zapewnili jednocześnie, że nie chcą, aby proces integracji przyczynił się do tworzenia nowych podziałów w Europie i opowiedzieli się za współpracą swoich krajów z Rumunią i Słowacją, a także Słowacją i Ukrainą.

● Z KRAJU I ZE ŚWIATA

◆ Trzydniową wizytę zakończył wczoraj w Pradze szef japońskiej dyplomacji Jukihiko Ikeda. W trakcie wizyty japoński minister spotkał się z premierem Václavem Klausem i szefem MSZ Josefem Zielenicem.

◆ Sztab armii Serbów bośniackich oświadczył, że będzie bronił Republiki Serbskiej „wszystkimi dysponowanymi środkami”, jeśli prezydent Biljana Plavšić nadal będzie „destabilizować i podkopywać państwo” przy poparciu wspólnoty międzynarodowej.

SOBOTA 23 SIERPNI 1997 ROKU

TEL./FAKS (069) 66 07 252

NR 97 ◆ CENA 4,- Kč

PIĘCDZIESIĄT LAT PRACY DLA NAJMŁODSZEGO WIDZA

Nowy sezon w teatryku „Bajka“

CZ. CIESZYN (kor) - Po blisko 5-tygodniowych wakacjach teatralnych wrócili do pracy członkowie Teatru Lalek „Bajka”, by rozpocząć swój jubileuszowy sezon. Jubileuszowy, bo teatrzyk z poddasza „Fasalówki”, czyli siedziby ZG PZKO, obchodzić będzie w tym sezonie 50-lecie swej pracy dla najmłodszego zaozińskiego widza.

Sezon rozpoczęli „bajkowicze” na roboczo - kontynuując przerwane z powodu wakacji próby do pierwszej w nowym roku szkolnym premiery, którą będzie sztuka Władysława Jaremy i Juliusza Wolskiego „Szewczyk Dratewka” w reżyserii Grzegorza Lewandowskiego z Teatru „Kleks” z Częstochowy (autorką scenografii jest jego koleżanka Małgorzata Zielińska, muzykę zaś napisał Zbyszek Siwek). Premiera tej sztuki odbędzie się 4 września i można o niej mówić jako o premierze staro-nowej, gdyż tą właśnie sztuką rozpoczęła „Bajka” 2 marca 1948 roku w Orłowej swoją działalność.

Dorobek półwiecza jest naprawdę imponujący - w ciągu 50 sezonów „Bajka” dała dla zaozińskich dzieci i ich rodziców 10 314 przedstawień

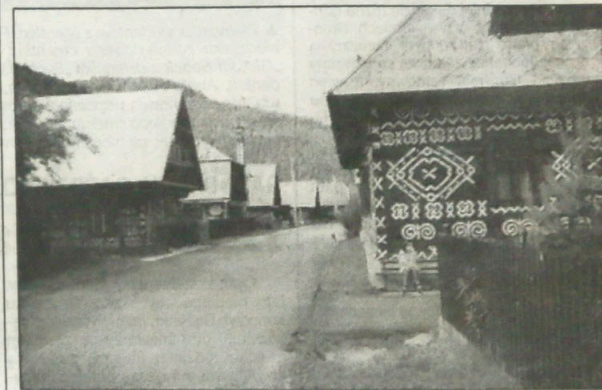
i odbyło się w tym czasie 171 premier. Jak nam jednak powiedziała kierowniczka teatru Pawełka Niedoba, za wcześniej jeszcze teraz na obchody jubileuszowe - uroczystości odbędą się dopiero w marcu przyszłego roku.

„Trwać one będą dwa dni i przebiegać będą w naszej nowej sali tu na poddaszu „Fasalówki”. A chcielibyśmy wystawić wszystkie trzy sztuki, których premiery odbędą się w tym sezonie. Marzy nam się poza tym również wznowienie musicalu pn. „Wyspa nutożerców”, w którym wzięłyby udział również nasze aktorki, przebywające obecnie w domu na urlopie macierzyńskim. Nie zabraknie też w marcu jubileuszowej publikacji oraz kasety magnetofonowej z najładniejszymi piosenkami z „naszych sztuk” - mówi Pawełka Niedoba.

A jak zapowiada się okres poprzedzający uroczystości? Właściwy sezon rozpocznie premiera 4 września. Wieczorem „Bajka” wystawi „Szewczyka Dratewkę” dla rodziców z dziećmi, przed południem natomiast - zgodnie z obowiązującą od kilku lat tradycją - da spektakl charytatywny dla dzieci upośledzonych z Cz. Cieszyna i Darkowa. Kolejna premiera odbędzie się w listopadzie, będzie nią „Sakiewka z dwoma groszami” rumuńskiego autora Iona Creangi w reż. Janusza Klimszy. Nazwy trzeciego spektaklu, którego premiera odbędzie się na przełomie lutego i marca, P. Niedoba nie chciała nam jeszcze zdradzić, wiadomo już jednak, że jego reżyserem będzie Marek Mokrowiecki. Czeka też „Bajkę” kilka wyjazdów, m.in. po raz czwarty na festiwal teatrów lalek w Częstochowie (październik) i występ w Filii US w Cieszynie, a weźmie też zespół udział w Festiwalu Teatralnym „Na granicy”.

„Jest jednak kilka spraw smutniejszych. Przede wszystkim musimy podnieść cenę abonamentu o 5 koron, czyli kosztować on będzie teraz koron 50” - mówi P. Niedoba. „Druga sprawa to fakt, że musieliśmy pożegnać się z dwoma naszymi aktorami, Dorotką Gociek i Markiem Szucsem, którzy odchodzą na studia. Marka zastąpi najprawdopodobniej Jakub Tomoszek

z Trzycia, a następczyni Dorotki natomiast będziemy jeszcze prowadzić rozmowy. Szkoda też, że maleje liczba naszych widzów. W roku ubiegłym obejrzało nasze spektakle 3 140 widzów, w tym roku spodziewam się, że liczba ta jeszcze się obniży. Może więc również te szkoły, których starsi uczniowie nie uczęszczają już na przedstawienia „Bajki”, mogłyby nas wspomóc i zaproponować abonament przynajmniej uczniom klas szóstych i siódmych?...”

GÓRNOŚCYSKY RADNI NIE ZAPOMINAJĄ O SZKOŁACH

Nim zabrzmi dzwonek

SUCHA GÓRNA (kor) - Już za tydzień zakończą się wakacje. Wkrótce korytarze i klasy wszystkich szkół średnich i podstawowych rozbrzmiewać będą gwarem dzieciarni. Nic więc dziwnego, że w czwartek, podczas ostatniego wakacyjnego posiedzenia Rady Gminnej, górnoscy radni sporo czasu poświęcili właśnie szkolnictwu.

„W związku ze zbliżającym się początkiem roku szkolnego omawialiśmy m. in. kwestie wykorzystania sal gimnastycznych w obu szkołach, polskiej i czeskiej, przez miejscową organizację oraz pobierania czesnego w szkołach i w przedszkolach. Poza tym dyskutowaliśmy też o tym, jak wykorzystać czesne ubiegłoroczne - środki te zostaną przeznaczane m. in. na zakup wyposażenia dla szkół oraz pomocy szkolnych” - poinformował nas starosta Karol Siwek.

Starosta powiedział nam też, że jednym z punktów programu posiedzenia była ocena pracy budowlanych. Podczas wakacji przeprowadzono bowiem nie tylko remont czeskiej szkoły, której budynek podwyższono o jedno piętro (pisaliśmy o tym niedawno na łamach „GL”), ale remont przebiegał równolegle również w jednym z budynków polskiej podstawówki.

„Budynki polskiej szkoły nazywamy u nas popularnie - »żółtym« (nie-daleko czeskiej szkoły) oraz »czerwonym«. W tym roku budowlani zajęli się

Więcej połączeń

OSTRAWA (M. B.) - Już niedługo podróżowanie pociągami będzie co prawda droższe, niemniej połączenie północnych Moraw i Śląska z resztą kraju powinno ulegać systematycznej poprawie. Kolejom Czeskim udało się naprawić i udrożnić drugi tor na trasie pomiędzy Suchbodem n. Odrą a Polomią, gdzie na samym początku lipcowej powodzi wykołosił się pociąg popieszyzny „Sobieski”. Dzięki temu można będzie codziennie wyprawić na trasę więcej pociągów, aniżeli obecnie.

Nadal jednak należy liczyć się ze spóźnieniami, po przewidywanym moście i torach, które woda niebezpiecznie podmyła, pociągi jeżdżą z szybkością zaledwie 30 km na godz.

właśnie remontem wnętrza tego pierwszego - mówi K. Siwek. „Z powodu szkód górniczych dochodzi bowiem do zniszczenia tynków w klasach i na korytarzach - wszystkie zostały zrużnione i odnowione, oprócz tego pomalowaliśmy część budynku, a jeszcze przed pierwszym dzwonkiem świecić będzie nowością cała szkoła. Oprócz tego przeprowadziliśmy kontrolę wszystkich okien i drzwi, bo również te z powodu szkód górniczych często się »wykoślawiają« i są później trudności z ich zamknięciem.

Čiąg dalszy na str. 2

OD PONIEDZIAŁKU SZCZEPIONIA OCHRONNE

„Ochronnym szczepieniem przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu A zostanie poddanych 3 500 dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 15 lat z Bogumina i okolic, które najbardziej ucierpiały wskutek lipcowej powodzi” - poinformował nas MUDr Witold Gawlas z Powiatowej Stacji Higieny w Karwinie.

„W pierwszej kolejności, w dniach od 25 do 29 bm., szczepieniem podane zostaną dzieci w wieku przed-szkolnym oraz tegoroczni pierwszo-

klasiści. Szczepienia przebiegną w gabinetach lekarzy-pediatrów (PSH) wystosowała do rodziców wezwania informujące ich o przebiegu akcji).

Na początek najmłodszy

W dniach od 1 do 5 września za-szczepieni zostaną uczniowie klas 2-9. Szczepienia przeprowadzą lekarze z centrum epidemiologicznego PSH.

musieliśmy jednak - głównie z powodu powstania przejścia granicznego - pomyśleć o innym miejscu. I tak od roku 1993 odbywają się te nasze koleżeńskie festyny, które zawsze organizujemy właśnie na zakończenie sezonu urlopowego, na przemian u nas i na Słowacji. W tym roku przyszła kolej na przyjaciół ze Świerczynowca” - powiedział redaktor „GL” mostecki starosta Augustyn Martynek.

Jak się dowiedzieliśmy, spotkanie mieszkańców zaprzyjaźnionych wsi to nie tylko wspólna zabawa. Organizatorzy nie zapomnieli, jak co roku, również o „strawie duchowej”. W ponad dwugodzinny programie zaprezentują się mostecka orkiestra dęta oraz chór „Przełęcz” MK PZKO oraz chór miejscowej organizacji „Matice slezská”, jak również zespoły folklorystyczne ze Świerczynowca.

● POGODA

SOBOTA - Zachmurzenie umiarkowane, możliwe przelotne opady deszczu lub lokalne burze. Temperatura w dzień 26-30 st., nocą 16-12 st. C. Wiatr pld.-wsch. 2-5 m na sek.

NIEDZIELA I PONIEDZIAŁEK - Bez większych zmian. Temperatura w dzień 26-30 st., nocą 16-12 st. C.

▲ Takie piękne, niczym z polukrowanego piernika domki, spłocak można w słowackiej wsi Cziczmany, u podnóża Wierchów Strażowskich. O „malowanej wsi”, stynącej dawniej z haftów i wyrobów futrzanych kapci, a dziś budującej nową tradycję festiwalu muzyki country, czytaj na stronie 3.

Fot. IRENA STONAWSKA

POCIĄGI DO WODZISŁAWIA NIE KURSUJĄ

Lepiej poczekać

BOGUMIN (h) - Niezmotoryzowani turyści, którzy po ponownym otwarciu mostu granicznego w Starym Boguminie zamierzali wybrać się pociągami do Wodzisławia czy Raciborza, zapewne zrezygnują z tego pomysłu.

Trasa kolejowa z Bogumina do Chałupki, a stamtąd do Wodzisławia jest zamknięta, powódz bowiem zerwała mosty przez Odrę i zniszczyła spory odcinek torowiska. Z kolei do Raciborza można dojechać pociągami, miasto jednak ciągle jeszcze boryka się ze skutkami katastrofalnej lipcowej powodzi.

Warto natomiast, korzystając z ładnej pogody, odwiedzić słynny już w szerokiej okolicy targ w Zabelkowie, niedaleko czesko-polskiej granicy.

z nauki, powinni się zgłaszać u swojego lekarza” - mówi W. Gawlas.

Zdaniem epidemiologów, pełną ochronę przed zachorowaniem na ośrodkową zakaźną uzyskuje się po dwukrotnym podaniu szczepionki. Drugą dawkę otrzymuje się po sześciu miesiącach od pierwszego szczepienia (także bezpłatnie).

Na żądanie można się również zaszczepić odpłatnie (dziecko za 1000 koron, dorosły za 1400 koron).

(wak)

MK PZKO W GUTACH ZAPRASZA W NIEDZIELĘ 24 SIERPNI 1997 NA

30. TRADYCYJNE DOŻYŃKI ŚLĄSKIE

w Ośrodku PZKO w Gutach

- 13.00 - Pochód z końcowego przystanku autobusowego w Gutach. Poprowadzą go gospodarze dożynek - Jadwiga i Jerzy Czapowie
- 13.45 - Program kulturalny: ZPIT „Suszenie” z Suchej Górnej ● Zespół „Watasz” z Istebnej ● Zespół regionalny „Familijo” ze Skrzyszowa ● Zespół Gimnastyczny z Wędrzyn ● Zabawa ludowa ● Atrakcje ● Bufet ● Do tańca przygrywa kapela górnicza z Karwiny ●

Z PAP-em DOKOŁA ŚWIATA

Po indiańsku

Pisarze z wielu krajów Ameryki Łacynskiej postanowili ustanowić nagrodę kontynentalną za najlepszy utwór literacki napisany w języku tubylców.

Z inicjatywą w tej sprawie wystąpiło Stowarzyszenie Pisarzy Języków Indian z Meksyku, istniejące od 1994 roku, a zatwierdzono ją podczas literackich warsztatów roboczych, które zachodziły się niedawno w stolicy tego kraju.

Według Międzyamerykańskiego Instytutu Indygenistycznego (do spraw tubylców), tylko Indianie żyjący w Meksyku używają 57 odrębnych języków, a plemiona z innych krajów Ameryki mówią kilkuset językami. Jednak znaczna część Indian „ze względów rodzinnych lub w obawie o swe bezpieczeństwo woli zachowywać swe pochodzenie w tajemnicy”.

„Bрудna“ kinematografia

W Indiach produkuje się rocznie średnio 900 filmów, ale teletyżny przemysł kinematograficzny od lat jest miejscem prania brudnych pieniędzy, pochodzących z przemysłu złota i narkotyków oraz z prostytucji.

Według gazety „India Today”, od 1990 r. dochody z tych właśnie źródeł pokryły 40 proc. produkcji filmowej. Ale już w poprzedniej dekadzie różne gangi inwestowały w wyróżniających filmowców pieniądze zdobyte nieuczciwą drogą. Jednakże zaledwie co dziesiąty indyjski film jest rentowny, a więc gangsterzy usiłują odzyskać lokowane w tej branży środki, terroryzując filmowców.

Ostatnio kręgami związanymi z przemysłem filmowym wstrząsnęło morderstwo, którego ofiarą padł w Bombaju jeden z czołowych producentów, 41-letni Gulsham Kumar. Na „Bollywood” - jak potocznie określa się tamtejszy ośrodek filmowy - padł strach. Agencja France Presse pisze, że zamach na Kumara, zastrzelonego przez bandytów na ulicy, w biały dzień, „przypominał scenę z któregoś indyjskiego filmu”.

Pomysł Redforda

Aktor i reżyser Robert Redford chce uruchomić sieć kin Sundance, do spółki z prowadzącą zwykłe kina firmą General Cinema Theatres, w których będą wyświetlane jedynie filmy niezależnych producentów.

Redford od dawna króluje wśród niezależnych producentów. Jego Sundance Institute organizuje Sundance Festival - festiwal filmów niezależnych - tzw. indies, prowadzi warsztaty filmowe oraz wystawy dla filmowców i scenarzystów.

Kablowa telewizja Sundance, która wystartowała w 1995 roku, ma sześć milionów abonentów, którzy za jej pośrednictwem oglądają „indies”.

Bakteria nie do pokonania

Amerkańscy naukowcy podnieśli alarm w związku z pojawieniem się w USA gronkowca złościcowego przynajmniej częściowo odpornego na vancomycinę, antybiotyk tradycyjnie uznawany za ostatnią linię obrony. Lekarze obawiają się, że szczep ten może wrócić uzyskując pełną odporność zarówno na vancomycinę, jak i na inne leki i stać się zagrożeniem, przeciw któremu lekarze nie będą mieli żadnej obrony.

20 do 40 proc. ludzi jest nosicielami gronkowca, który nie czyni im szkody. Jeżeli jednak bakteria przełamie systemy odpornościowe organizmu, spowodowana przez nią infekcja może zniszczyć organy wewnętrzne, a jeżeli nie zastosuje się skutecznej terapii, nawet doprowadzić do śmierci.

Nowy ssak

W górzystej dżungli środkowego Wietnamu naukowcy odkryli nowego, dużego ssaka. Jest to jedno z niewielu tego typu odkryć w bieżącym stuleciu.

Hanojskie biuro Światowej Fundacji na rzecz Przyrody (WWF) poinformowało, że myśliwi penetrujący górskie rejony w pobliżu granicy z Laossem zaprezentowali uczonym świeże szczątki dotychczas nie znanego zwierzęcia, któremu nadano nazwę muntjaka (warczące jelenia) Truong Son i którego zaklasyfikowano do rodziny dużych ssaków, chociaż wazy jedynie ok. 15 kg. Zwierzę ma brązowe futro i bardzo krótkie rogi, długości łudziego kciuka. „Jest to trzeci duży ssak odkryty w Wietnamie w ciągu ostatnich pięciu lat”. W tym stuleciu na świecie odkryto nie więcej niż 10 nowych dużych ssaków.

Nie sygnowane materiały publicystyczne i informacyjne pochodzą z satelitarnego serwisu informacyjnego Polskiej Agencji Prasowej lub z „Magazynu PAP”.

▲ Piętnastka studentów z Niemiec, Polski, Rumunii i Czech porządkuje od poniedziałku zdewastowany cmentarz żydowski we Frydku. Jak poinformował „GL” Jiří Sodek z dziennika „Svoboda”, jedna z pracujących na cmentarzu studentek, Aneta Práchnická z Lublina, odwiedziła już w tym roku Terezyn. Tam właśnie postanowiła wspólnie z grupą młodych Niemców pomóc w odnawianiu śląskich żydowskich cmentarzy. Coraz częściej opuszczone nekropolie stają się bowiem, niestety, ulubionym terenem działań wandalów. Fot. MILAN PÉGRIM

GAZDOSZKA, GAŹDZINKO, JUŻ JEST ŻNIWA KONIEC...

Dożynki nad Tyrką

Opustoszały pola, plon zebrany, lato niedługo chylić zacznie się ku końcowi. Dożynki, jako wyraz podziękowania dla żniwiarzy a zarazem cząstką rodzimej tradycji, zasługują niewątpliwie na naszą pamięć i przypomnienie.

Były dożynki w Oldrzychowicach w latach powojennych z udziałem członków Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, były i później organizowane przez spółdzielnię rolniczą. W ostatnich

latach zawiązała się w obejściu Domu PZKO tradycja „Dożynek nad Tyrką”. Impreza nie na rangę ogólnozwiązkową, ale po prostu zaadresowana do członków i sympatyków miejscowego Koła PZKO, którzy czują potrzebę spotykania się w swoim gronie, którzy chcą się zabawiać i odpocząć w zaciszu cieniściego brzegu nad Tyrką.

Będą gazdowie z prawdziwego zdarzenia, będą przodownicy i czeladź...

Organizatorzy zapraszają do Oldrzychowic w następną sobotę, 30 sierpnia br. Początek „Dożynek nad Tyrką” o godz. 15.00 koło Domu PZKO. (W. Z.)

NIECOCIENNA PRZECHADZKA, CZYLI Cap na Główniej

CZ. CIESZYN (AM) - Słoneczna pogoda trwa, miasta więc - zwłaszcza w czasie weekendów - prawie się wydłużają. Ich mieszkańcy bowiem szukają ochłody w przyrodzie, w lasach czy nad zbiornikami wodnymi. Co innego jednak niektóre zwierzęta, które, widać, nudzą się wyraźnie na wsi.

I tak w ubiegłą niedzielę - 17 sierpnia - zrobił sobie wycieczkę do samego centrum Cz. Cieszyńska... kozioł, czyli zwierzę popularnie zwane na Zaoziżu capem. W związku z tym wydarzeniem pojawiła się na tablicy ogłoszeń w Żukowie Górny informacja Policji RC, iż wszelkie dane na temat kozła, którego udało się złapać policjantom prawie przy samej granicy, na ul. Głównej można uzyskać na posterunku policji w Cz. Cieszyń pod nr. tel. 566 33.

Czy znajdzie się właściciel zwierzęcia?

„BM-SERVIS“ CO PRAWDA ZAPRASZA, ALE...

Sorry, urlop!

Czytając w prasie rubryki ogłoszeń, odnieść można wrażenie, że większość zakładów usługowych zajmuje się w tych dniach głównie organizowaniem i niesieniem pomocy podróżnikom. Ludzie zaś, choć to dziwne, są skłonni wierzyć reklamie na słowo.

W sierpniowym numerze bogumińskiej gazetki „Oko” ogłasza się szumnie miejscowy „BM-Servis”, prowadzący m. in. sklep z wykładzinami, sprzętem elektrycznym, kuchenkami, sanitariami, farbami itp. artykułami, zachęcając do tanich zakupów w poniedziałki i piątki w godz. od 8.00 do 17.00. Wczoraj zadzwoniła do redakcji „GL” pani Maria B.

„Wybraliśmy się z mężem na wielkie zakupy, chcemy bowiem nasze zniszczone przez wodę mieszkanie jak najszybciej doprowadzić do stanu używalności. Zwołaliśmy się w tym celu z pracy. Pojedliśmy pod „BM-Servis”, a tam jakaś pani w branie po-

WSPOMNIENIA, WSPOMNIENIA...

Spotkanie po latach

Już tylko garstka tych, którzy w 1930 roku rozpoczęli w 42-osobowym gronie naukę w klasie I B Polskiego Gimnazjum im. J. Słowackiego w Orlowej na Obrokach, spotkała się 14 bm. nad Stonawką u kolegi z tawy szkolnej, Władysława Gałuszki. Wspominano czasy szkolne, dzielono się doświadczeniami życiowymi, przeżyciami... Pierwszym i najcięższym egzaminem życiowym była II wojna światowa. Spośród maturzystów klasy 8 B z roku 1938 pochłonęła sześć ofiar; Młodzi ludzie zginęli w więzieniach, obozach koncentra-

PUBLIKACJA Z OKAZJU 50-LECIA PZKO

Brawo, błędowanie!

Z okazji 50-lecia MK PZKO w Hawierzowie-Błędowicach ukazała się w nakładzie 400 egzemplarzy broszura opisująca historię dawnej dużej wioski Błędowice Dolne, obecnie - dzielnicy Hawierzowa. Zespół redakcyjny, składający się z czołowych działaczy Koła, w tym dwu pań - Emilii Bilan i Lidli Pawlas, któremu przewodniczył Andrzej Pawlas, napisał i wydał 52-stronicową, bogatą w treści broszurę, poświęconą historii Błędowic od założenia gminy w XV wieku do współczesności.

Podkreślona jest w publikacji rola i zaangażowanie polskich nauczycieli, jak również pozytywny wpływ ewangelickiego Kościoła na sprawy wszystkie organizacje, zarówno polityczne, jak i społeczne oraz religijne. Na czele jest Macierz Szkolna, która działała na terenie gminy od 1909 roku.

Szeroko potraktowano w publikacji historię polskich szkół oraz wkład wybitnych pedagogów - społeczników, takich jak Franciszek Toman, Józef i Andrzej Pawlasowie, Henryk Krygiel i inni.

Dowie się też czytelnik, że na terenie gminy rozwijała się żywa działalność sportowa i śpiewacka, będąca zarazem ostoją i kuznią polszczyzny. Po drugiej wojnie światowej bogatą działalność społeczną rozwinięto MK PZKO z takimi działaczami, jak niezmordowany i po dziś dzień ofiarnie pracujący Tadeusz Nierostek. Wznie-

siono wspólnym wysiłkiem 320 osób reprezentacyjną Dom PZKO. Budowa pochłonęła 18 tys. godzin.

W broszurze znalazła się również lista ofiar II wojny światowej. Na niej także ci, którzy polegli na frontach jako żołnierze Wehrmachtu. Autorowi udało się w Błędowicach znaleźć 15 takich nazwisk (lista ta na pewno nie jest pełna, stąd apel o pomoc w jej uzupełnieniu).

Zespół redakcyjny z redaktorem publikacji, Andrzejem Pawlasem, zasługuje na słowa szczerzy podziękowań za podjęty trud spisania tej swoistej encyklopedii Błędowic Dolnych. Pochwała należy się wydawcy, MK PZKO. Wypada mieć nadzieję, że publikacja zainteresuje nie tylko mieszkańców Błędowic, ale także tych, którzy już swoją rodzinną wioskę opuścili...

ERWIN JONSTWA
Hawierzów-Szumbar

Z POLSKI

Prezydent Aleksander Kwaśniewski jako niewłaściwą i niepoważną określił sytuację, kiedy na miesiąc przed wyborami jeden z partnerów koalicyjnych występuje z wnioskiem nieufności wobec premiera. „Jest to dowód niedojrzałości” - powiedział prezydent.

Sejm przyjął wczoraj uchwałę w sprawie skupu zbóż. Uchwała nie zaleca już rządowi natychmiastowego uruchomienia zaliczkowego skupu zbóż, lecz postuluje dokonanie analizy przebiegu skupu. Posłowie wnoszą też o pilne podjęcie działań mających na celu zwiększenie tego skupu z wykorzystaniem wszystkich instrumentów interwencyjnych.

Zdaniem wicepremiera i ministra rolnictwa Jarosława Kalinowskiego, przyjęta wczoraj uchwała w sprawie skupu zboża nie rozstrzyga jeszcze o losach koalicji.

Z ankiet Centrum Badań Opinii Społecznej wynika, że największym poparciem cieszy się obecnie SLD, które uzyskałoby 28 proc. głosów, na drugim miejscu wśród ankietowanych uplasowała się AWS - ponad 24 proc., trzecie miejsce zajęło PSL - 17 proc.

Nim zabrzmi dzwonek

Dokończenie ze str. 1

Warto dodać, że koszty remontu w 80 proc. pokryły miejscowe kopalnie, a 20 proc. wyłożyliśmy z budżetu gminy”.

Jak powiedział nam K. Siwek, górnicy radni nie zapominają o szkołach również w ciągu roku szkolnego. I tak np. przed dwoma laty przebiegł remont kapitalny w szkole „czerwonej”, na początku br. roku zaś w brytel kotłowni i magazynie opału „zółtego” budynku powstały nowe szatnie dla uczniów (stara kotłownia zastąpiła po zakończeniu gazyfikacji gminy kotłownia gazowa).

KTO JEST AUTOREM NAJLEPSZEJ PRACY NATURALNEJ?

Uwaga, konkurs!

Rada Polaków przy współpracy z Komisją ds. Szkolnictwa przy Radzie Polaków oraz redakcją „Głosu Ludu” ogłasza konkurs na najlepsze tegoroczne prace maturalne z języka polskiego, których autorami są absolwenci szkół z polskim językiem nauczania w RC.

Główną nagrodą w konkursie będzie opublikowanie wyróżnionych prac na łamach „Głosu Ludu”.

Zarazem organizatorzy konkursu zwracają się do sponsorów, którzy zechcą wesprzeć tę ideę, aby utrudowali dodatkowe nagrody dla zwycięzców. Oczywiście liczą także na współpracę polskich organizacji, szczególnie zaś tych, którym leży na sercu twórczy rozwój naszej młodzieży.

Blisze informacje można uzyskać w Kancelarii Rady Polaków, ul. Główna 3, 734 01 Czeski Cieszyń, nr tel. 0659/711453 oraz w redakcji „Głosu Ludu”, Nowinárska 3, PO Box 29, 709 29 Ostrawa, nr tel. 6607 252.

Termin zakończenia konkursu, w tym przyjmowania darów sponsorów, mija z dniem 15 września br.

AWOR OFFICE centrum
Tłuszcz, ul. Koperskiego - Hradzany
tel./fax: 0659/20142

AWOR spol. s r.o.
I. máje 220, Tłuszcz 1, tel./fax: 0659/435699

Komputery

Letnia promocja komputerów - AWOR „it” Compaq
Model: PC Pentium 75/ram 8MB/FDD/HDD 1,1GB/G 1MB PCI S3/monitor color 14"
klawiatura/ mysz Cena: 17.950,- bez DPH 21.900,- z DPH

Zniżki dla studentów !!!

Maszyny do pisania

Mechaniczna - przenośna w kieszonce cena od: 2.685,- z DPH
Elektryczna cena od: 4.100,- z DPH
Elektryczna - LCD display, pamięć cena od: 5.980,- z DPH

Możliwość telefonicznego zamówienia - towar wysyłamy pocztą

CZY GRODZISKO W PODOBORZE ZNAJDZIE SIĘ NA LIŚCIE ZABYTKÓW KULTURY NARODOWEJ?

Tajemnicze krążki i inne odkrycia

Wielu naukowców poświęca całe swe życie prześledzeniu historii ludzkości. Kogóż by nie interesowały nasze dzieje sprzed tysiącleci, szczątki dawnego życia, przeszłość miejsc, w których żyjemy? Odpowiedzi na te pytania dostarczają nam tropiciele przeszłości.

Również na naszym terenie zbrany już został dość okazały materiał archeologiczny, będący dokumentem życia naszych przodków. Do najciekawszych miejsc odkryć archeologicznych zaliczyć należy bezspornie grodzisko w Podoborze ułożsamię ze Starym Cieszyńem.

Początki prac archeologicznych w Podoborze

Jak donoszą źródła historyczne, pierwszą zachowaną wzmianką piśmenna o lokalizacji grodziska w Podoborze pochodzi z lat 80. ubiegłego wieku. Najstarsze badania przeprowadzono tu już przed pierwszą wojną światową i już wtedy grodzisko zostało poprawnie opisane i zaklasyfikowane do okresu słowiańskiego. Uzyskany materiał archeologiczny ułożony został w depozycie muzeum w Cieszyńiu. W drugiej połowie lat trzydziestych naszego stulecia w Podoborze przeprowadza sondy inżynier leśnictwa z Frydku W. Rossenwell, a plony jego badań, jak i jego poprzedników znalazły się w muzeach w Cieszyńiu i Wodzisławiu i są tu po dzień dzisiejszy.

W okresie międzywojennym odwiedza grodzisko wspólnie z badaczem cieszyńskim i opawskim W. Kargerem polski archeolog J. Żurawski, lecz nie prowadzi on tutaj badań. Współczesne zainteresowanie grodziskiem w Podoborze kojarzy się z nazwiskiem brneńskiego archeologa J. Jisla, który przeprowadzał tu badania w latach 1952-1954 i ma związek z badaniami polskich archeologów na Górze Zamkowej w Cieszyńiu. Wysunął bowiem teorię, że grodzisko w Podoborze dało początek ciągłości osadniczej na terenie Cieszyńska i że grodzisko na Górze Zamkowej stanowi z nim jedną całość. Oznacza to, iż Podoborze była osadniczo poprzędnikiem Cieszyńska. Systematyczne prace badawcze prowadzone są na wykopiskach w Podoborze od roku 1978 i związane są z nazwiskiem PhDr. Pavla Kouřila, CSc. z Instytutu Archeologii Akademii Nauk RC w Brnie. Przez dwadzieścia lat prowadzi je corocznie w czasie wakacji wraz z grupą studentów archeologii Uniwersytetu Śląskiego w Opawie przy współdziałaniu Muzeum Ziemi Cieszyńskiej w Czeskim Cieszyńiu, które prace te finansuje. Cho-

dzi o jedynę tak rozległą i systematycznie badania archeologiczne na terenie Moraw Południowych i Śląska. Szczególnie wyniki badań z ostatnich lat przekroczyły zasięg regionu.

▲ PhDr. Pavel Kouřil prezentuje tajemnicze krążki - prawdopodobnie związane z kultem Słońca. ◆ Teren wykopisk archeologicznych w Podoborze.

Historia grodziska

Grodzisko w Podoborze zbudowane zostało i zasiedlone w epoce późnego brązu i żelaza. W okresie prehistorycznym istnieje aż do 5. wieku p.n.e. gdy w wyniku kataklizmu zbrojnego zostaje zniszczone. Potwierdza to cały szereg odkryć, przede wszystkim na akropoli. Chodzi o zwęglone belki, rozbite kości ludzkie włącznie szczęki. Znalaziono też kompletny spalony szkielet konia w pobliżu obiektu mieszkalnego i cały szereg innych przedmiotów zniszczonych przez ogień.

Grodzisko zanika na długi okres dwunastu wieków. Odbudowane i osiedlone przez Słowian zostaje ponownie w połowie 8. stulecia. Badania potwierdziły obecność osadnictwa słowiańskiego aż do połowy 11. stulecia. Później, prawdopodobnie drogą naturalną, grodzisko zanika, zaś centrum osiedlenia przesuwa się na Górę Zamkową do Cieszyńska, gdzie powstaje Kasztelania Piastowska.

Skarby naszej ziemi

Grodzisko w Podoborze zajmowało powierzchnię 1 hektara 74 arów oraz 59 metrów kwadratowych.

Wszystkie znalezione tu przedmioty są wymownym świadectwem niezmiernie ciekawej historii tego skrawka ziemi. Przeprowadzane sondy przynoszą coraz to nowe odkrycia i na ich podstawie powoli odtwarzany jest przypuszczalny obraz grodziska. Oprócz dużej ilości znalezionej ceramiki, szczególnie różnych garnków włącznie z unikatową prążnicą służą-

Podobory z wielkiej odległości, tak samo biżuteria, mianowicie kolczyki i pierścienie z koralikami z niebieskiego szkła dmuchanego, dwie siekiery zwane „bradacice morawskie” i cały szereg innych przedmiotów.

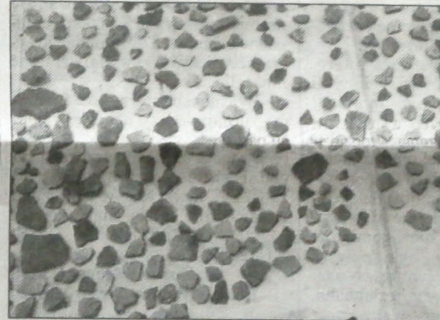
Tegoroczne plony badań

Badania archeologiczne w Podoborze zakończone zostały w tym roku

cią do pieczenia placków i kwaszonego chleba, chodzi o przedmioty żelazne, takie jak ostrogi, strzemię, wędzidło, grot strzały z końca 9. wieku czy żarna do mielenia zboża. Ich dolna część jest z łupka mikowego, który nie występuje w naszej okolicy, natomiast znajduje się w rejonie północno-zachodnich Moraw. Oznacza to, że żarna do mielenia zboża trafiły do

w połowie sierpnia. PhDr. Kouřil jest z ich wyników zadowolony, pomimo iż prace bardzo komplikowały ulewne deszcze z lipcowe i badacze stracili dwa tygodnie drogiego czasu. Według informacji brneńskiego archeologa, w tym roku skierowano uwagę na cztery główne zadania. Między innymi przekopany teren przywrócony został do stanu pierwotnego,

▲ Skorupy naczyń ceramicznych. Z Podobory trafią do archiwum w Brnie, a stamtąd po sklejeniu i zakonserwowaniu - do Muzeum Ziemi Cieszyńskiej w Czeskim Cieszyńiu.

Motto:

Tomasz Huxley „Ludzie myślący znajdują w słabym rozwoju ludzkości w latach minionych rozumową przesłankę dla wiary, że tak właśnie będzie i w przyszłości, oraz uzasadnioną podstawę do tego, by uznać, że człowiek ma przed sobą wielką przyszłość”.

aby można było wpisać wykopiska na listę zabytków kultury narodowej. Projekt dotyczący tej sprawy został już wysłany do ministerstwa kultury.

W czasie tegorocznych wakacji młodsi archeolodzy odkryli przed płotem palisadowym z 24 pali żelaznych otwarty piec gliniany oraz liczne odłamki ceramiki słowiańskiej z 8. i 9. wieku. Nowe sondy udowodniły, że osadnictwo istniało już w czasach prehistorycznych również poza grodziskiem. Ciekawe odkrycia przyniosły sondy na akropoli, która na stosunkowo małej przestrzeni wykopano okazałą ilość odłamków ceramiki z okresu od 8. do 11. wieku, ponadto przedmioty żelazne - małe nożyki i obręcze na wiadra, przedmioty z brązu, np. część bransolety czy spinki. Znalaziono też 15 sztuk kamieni do mielenia zboża. Najciekawszym odkryciem nie tylko tegorocznym, lecz całych dotychczasowych badań, było znalezienie dwóch ciekawych krążków, pochodzących z okresu halstańskiego, czyli starszej epoki żelaza. Jeden z nich jest gliniany, drugi zrobiony z kamienia. Po raz pierwszy znaleziono tego typu przedmioty. Nie chodzi ani o ciężarki, ani o przęśliki. Zdaniem PhDr. Kouřila przedmioty te prawdopodobnie związane są z kultem słońca. A zatem, jeżeli teoria ta znajdzie potwierdzenie, przyszłoroczne badania zapowiadają się w grodzisku w Podoborze niezmiernie ciekawie.

EMILIA ŚWIDER

Z WAKACYJNYCH WĘDRÓWEK

Modne ostatnio urlopy jak najdalej od domu, w krajach możliwie najbardziej egzotycznych, pozwoliły nam zapomnieć o tym, że u nas albo tuż „za miedzą” znaleźć można miejsca niezwykle urokliwe, z prawdziwym skarbami kultury. Jednym z takich miejsc, niestety zapomnianych i lekceważonych przez wielkie przewodniki turystyczne, jest słowacka wieś Cziczmany. Przycupnęła ona u stóp Wierchów Strazowskich, u źródeł rzeczki Rajczianki, na wysokości 655 m n.p.m. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą z roku 1272, a zachowało się tu tak niezwykle bogactwo architektury i sztuki ludowej, że najstarszą jej część w roku 1977 uznano za pomnikowy rezerwat architektury ludowej.

Drewniane domki tego rezerwatu wyglądają niczym chatki z polukrowanego piernika i są starannie pielęg-

nowane. Mieszkają w nich ludzie, chociaż coraz częściej zamieniane są w domki letniskowe i pensjonaty. Coraz też częściej właściciele kładą cegły wewnątrz ścian obwodowych budynku i modernizują wnętrza. Życie płynie tu nadszybczy spokojnie dzięki obwodnicy, na którą kieruje się przejeżdżające tędy (z rzadka zresztą) samochody.

MALOWANA WIEŚ

Cziczmany słynęły kiedyś z haftów i wyrobu futrzanych kapci. O ile produkcja tych ostatnich, niestety, zanikła, haftowane serwetki i obrusy kupić można w miejscowym muzeum, proponując je także obcym przechodniom same hałciarki. Ornamenty na tych haftowanych cackach powtarzane są często na belkach chatup.

Piękne i bogato haftowane stroje ludowe wdziewa się już tylko na specjalne okazje, coraz bardziej w zapomnienie idą też dawne, oryginalne obrzędy i zwyczaje, jak choćby ten: Po pierwszych zapowiadziach w kościele panna młoda udawała się do znajomych i bogatych domów, prosząc o ziarno na kolacje. W dzień ślubu ko-

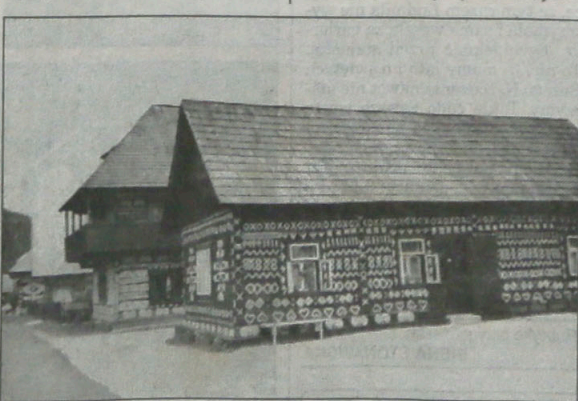
czają sobie tu kapele i piosenkarze muzyki country. W bieżącym roku, na początku sierpnia, odbył się po raz pierwszy festiwal COUNTRY FOLKOWO TRAMPSKÉ ČICZMANY. W ciągu trzech kolejnych dni (i nocy!) zaprezentowały się tu najlepsze tego typu zespoły z całej niemal Słowacji, a reporterzy nazwali całą imprezę „dobrym humorem w kraciastych koszulach”.

W nowszej, murowanej części wsi znajdują się dwa hotele. Starszy z nich, wybudowany w stylu barokowym w XVII wieku, oferuje 80 miejsc noclegowych w pokojach o różnym standardzie. Jest tu także restauracja i bar szybkiej obsługi. Sklep żywnościowy, gospoda, kioski oraz sklepik z pamiątkami i rzezbami ludowymi zadowolą chyba każdego turystę. Zimą, w ośrodku sportowym Jaworinka, służy narciarzom aż 6 wyciągów (najdłuższy dociera na wysokość 960

m n.p.m.) i kilka tras zjazdowych oraz dwie oznakowane (2 i 5 km) trasy dla biegaczy.

A w jaki sposób dotrzeć można do owej malowanej wsi? Bez problemów można pojechać (i wrócić w jeden dzień) pociągami do Żyliny, potem autobusem relacji Żylina - Prievidza do Fackzowa, z przesiadką do autobusu relacji Rajcečka Lesná - Cziczmany. Dla właścicieli samochodów osobowych nie lada przeżyciem może być także odwiedzenie znajdującej się mniej więcej w połowie drogi pomiędzy Żyliną a Cziczmanami (trzeba jednak odbić nieco od głównej drogi) Rajceckiej Lesnej, słynnej do roku 1948 pod nazwą Friwald. Znajduje się tu cudowne źródło porównywane do wody z Lurd (najnowsze badania stwierdzają, że cziczmańska woda jest niezwykle bogata w magnez i wapń) oraz figurka Matki Boskiej. Legenda mówi, że podczas powstania F. Rakoczego (1697 r.) postanowiono wykorzystać tu kult maryjny i posązek wywieziono gdzieś na Śląsk. Po kilku latach jednak friwaldzka Panna Maria wróciła sama, w cudowny sposób na swoje miejsce i odtąd kilka razy w roku odbywają się tu procesje wierzących. Gdzieś w latach dwudziestych wybudowano tu także Drogię Krzyżową z wieńczącym ją kościółkiem pw. Wniebowstąpienia Jezusa, najnowszym zaś miejscem kultu religijnego jest znajdujący się w pobliżu kościoła pw. Narodzin Marii Panny (wybudowanego w r. 1866) Dom Narodzenia Bożego, a w nim sporych rozmiarów szopka. Imponująca całość z poruszającymi się figurkami jest dziełem mistrza Jozefa Pekara z Rajceckiej Teplic, a na rzeźbieniu jej w drewnie spędził on całe 15 lat. Betlejem słowackie otwarty w roku 1995, dla uczczenia wizyty papieża Jana Pawła II.

Tekst i zdjęcia: IRENA STONAWSKA

▲ Koło murowanej plebanii zachowano stary drewniany budynek gospodarczy z niezbędną niegdyś budką wiadomego przeznaczenia. ◆ Chatupa niczym z bajki o domku z piernika. Na drugim planie, z balkonem, miejscowe muzeum. ◆ Sklepik oferujący pamiątki i rzeźby ludowe.

■ GŁOSIK ■ GŁOSIK ■ GŁOSIK ■ GŁOSIK ■

Budząca zachwyty przyroda

O wielki poemacie natury! Któż może
Iść w ślad za tych piękności
natchnieniem wieczystym?
Kto uchwyli poranka
wzlatującą zorzę
I zapali rumieńce
na niebie gwiazdzistym?
Adam Asnyk

Ten oto wiersz przypomniał mi się po przeczytaniu listu Zuzi Gorgol (znajdźcie go w naszym kąciku korespondencyjnym), w którym pełno zachwyty nadmorską

przyrodą. Widać, że umie ona patrzeć i wrażliwa jest na uroki natury. A może Zuzanka tylko spojrzawszy innymi oczami na to, co tamtejsi mieszkańcy mijają obojętnie, a ich z kolei oczarowałby widok naszych gór i chowające się za nie słońce? Być może, że i Wy przeżyliście coś podobnego, albo udało Wam się spojrzeć trochę inaczej na własny ogródek, smukłą brzoškę na skraju lasu czy polankę na wzgórkach i zagajnik, do którego często chodzicie na grzyby? Opisz-

cie dla nas i swoich kolegów swoje przeżycia, wrażenia, przesłanice zdjęcia i rysunki. Nie ogłaszamy tym razem konkursu, ale najładniejsze opisy i wizerunki uroklivych miejsc u nas i za granicami kraju postaramy się nagrodzić. Za tydzień - koniec wakacji. Ale co, gdy ta najwspanialsza przygoda spotka Was właśnie teraz? Niekiedy wystarczy mieć oczy i serce szeroko otwarte.

Czekamy na listy!

Literka

✿ GŁOSIKOWA KORESPONDENCJA ✿ GŁOSIKOWA ✿

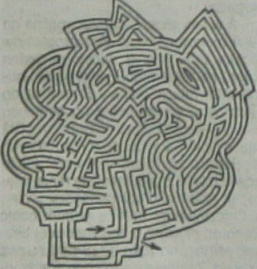
Szanowna Redakcjo!

Właśnie wróciłam z kolonii w Wiselce, zorganizowanych przez Związek Harcerstwa Polskiego w Warszawie na zlecenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej, i choć podzielić się z Wami swoimi wrażeniami. Zebrałiśmy się dnia 26 lipca wieczorem w Czeskim Cieszynie. Razem było nas 35 + 3 fantastyczne opiekunki (panie: Ksenia Owczarzy, Dorota Owczarzy i Beata Adamczyk). Podróż trwała 17 długich męczących godzin, ale zdrowi i cali dotarliśmy do celu podróży. Podzielono nas na sześć zastępów (według namiotów): Pytajniki, Mirinda, Suszanki, Skoby, Karwiniocy i Wikingowie. Tutaj, daleko od domu, każdy dzień był cudowny i fantastyczny. Chodziliśmy nad morze i kąpaliśmy się w jeziorze. Były też wybory MISS i MISTER sympatii. Zostali nimi Monika Fukala i Tomasz Suchanek, a nagrodę publiczności otrzymał Michał Galet. Wspólnie śpiewaliśmy przy ognisku i na „Festiwalu Piosenki Obozowej”. O, jak cudownie było na dyskotekach i wesoło przy zabawach i grach! Były też olimpiada obozowa, śluby, gra nocna i terenowa.

Największa piaskownica nadmorska to prawdziwy raj dla budowniczych zamków z piasku, więc i my mieliśmy konkurs rzeźb piaskowych. Wygrał zastęp „Suszanki”, który zbudował KLEOPATRĘ na wakacjach.

Pobaw się z Głosikiem

Jeśli znajdziesz odpowiednią drogę przez labirynt, Twój ołówek nakreśli... Co? Sam odkryj tę niespodziankę.

▲ Przy latarni w Wiselce.

Słońce nad morzem zachodzi precyzyjnie. Wszyscy to mogą potwierdzić, bo byliśmy szczęśliwymi i zobaczyli ogromną czerwoną kulę wchodzącą do wody.

Zwiedziliśmy też dużo interesujących miejsc. Między innymi dotarliśmy do latarni morskiej KIKUT, skąd z punktów widokowych obserwowaliśmy morze. Widać było Jezioro Turkusowe, zobaczyliśmy także Jezioro Czajcze.

Wszyscy chyba najbardziej cieszyli się na jazdzie promem do Świnoujścia. Były to niezapomniane chwile. Wspaniale było patrzeć przez burzę i mieć wiatr we włosach. Nie ma chyba człowieka,

który pozostałby obojętny wobec uroku morza!

Cudownie było wygrzewać się na miękkim syplim piasku, ślępać w słonej wodzie, słuchać krzyku mew, liczyć grzywy fal i zbierać muszleli.

Był to wspaniały obóz, i pomimo że najmłodszy uczestnik miał 10, najstarszy zaś 16 lat, w ciągu tych razem spędzonych dwóch tygodni stała się z nas SUPER PACZKA, a wszyscy w przyszłym roku chętnie by pojechali znowu.

ORGANIZATOROM DZIĘKUJEMY!

Zuzana Gorgol, kl. 9
PSP Karwina-Nowe Miasto

POZDROWIENIA Z WAKACJI

Ponownie za granicą

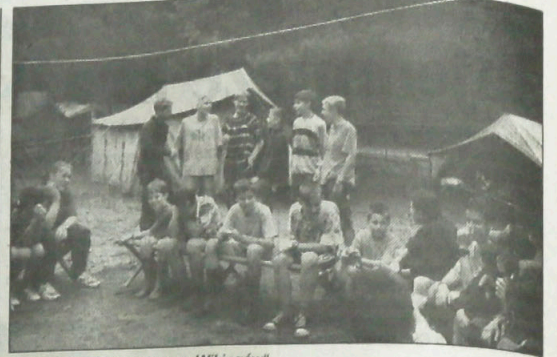
Moi Najmilsi! Z nadmiaru wrażeń na „Gorolskim Świącie” zasnęliśmy twardo w torebce Literki, w rezultacie czego zamiast wrócić do redakcyjnej szuflady, znowu znaleźliśmy się za granicą. Tym razem na Słowacji. Ale nie żałujemy, bo zobaczyliśmy cuda i dziwy w małej miejscowości, oddalonej zaledwie 30 km od Żyliny, a nazywającej się Rajeczka Leana. Wyobraźcie sobie budynek, przy którego 8 metrów długiej ścianie ustawiono dużą szopkę. Rzeźbił ją w drewno przez 15 lat mistrz Jozef Pekar z Rajeckich Teplíc,

a umieścił w niej wszystkie niemal (wschodnia część Słowacji nie jest jeszcze gotowa) ważniejsze zamki i budowle charakterystycznych miejsc, jak również rzemiosła i zajęcia ludzi na Słowacji. Wszystkie zaś figurki naprawdę się ruszają: żęncy koszą i zwożą zboże, kobiety kopią ziemniaki, winogrodnicy robią i koszą wino, myśliwi polują na niedźwiedzia, prądki przędą i tkają wełnę, owieczki pasą się pod okiem bacy, tańczącym dziewczynom przygrywa kapela ludowa - miejsca brak, żeby to wszystko opisać. W samym zaś środku, z przodu - stajenka, a małemu Jezusowi chodzą się kłaniać królowie, pastuszkowie, kobiety i dzieci. Wszystko to było tak zachwycające, że tym razem Ludmiła nie wytrzymała i sama weszła za barierkę, by uklęknąć przed stajenką. To nic, że mamy lato i o świętach Bożego Narodzenia nawet nie marzymy. Takie cudo zawsze warto zobaczyć. Spróbujcie namówić rodziców na jednodniową wycieczkę. Betlejem słowackie otwarte jest codziennie w godzinach: 9-12 i 15-18. Jeśli nie uda Wam się podczas obecnych wakacji, oszczędzając kieszonkowe i pojeździe podczas ferii zimowych, a zachęca do tej wyprawy

Wasz Głosik

Rubrykę przygotowała:

IRENA STONAWSKA

▲ Przedstawia się grupa „Wikingów”.

DWA TYGODNIE PEŁNE WRAŻEŃ

Wakacje w Wiselce

Na zlecenie rządu Rzeczypospolitej Polskiej Związek Harcerstwa Polskiego zorganizował bezpłatny wypoczynek letni nad morzem dla dzieci polskiego pochodzenia. Jedną z pięciu grup, które wyjechały z Republiki Czeskiej, spędziła wspaniałe dwa tygodnie w Wiselce.

Wiselka jest położona na wyspie Wolin. Jest to miejscowość typowo turystyczna. Starych mieszkańców liczy bowiem zaledwie 460. Dookoła tego małego miasteczka rozciąga się Woliński Park Narodowy. W okolicy znajdują się liczne jeziora.

Grupy z Czech, które miały możliwość wypoczywać w tak cudnej miejscowości, były ulokowane pod namiotami nad Jeziorem Wolińskim. Do morza trzeba było maszerować pół godziny, ale nikomu to oczywiście nie przeszkadzało. Oprócz kąpiele i plażowania 14-dniowy program kolonii, a raczej obozu, obejmował zresztą całą masę ciekawych i różnorodnych imprez.

Uczestnicy II turnusu spędzili w Wiselce okres od 27 lipca do 9 sierpnia. Przyjęli nazwę „Grupy mocnego uderzenia”. Byli to uczniowie Polskich Szkół Podstawowych w Karwinie-Nowym Mieście, Błędowicach, Lutyni Dolnej, Orłowej-Lutyni i Suchoj Górnjej. Oprócz opiekunek Kseni i Doroty Owczarzy czuwała nad uczestnikami obozu Beata Adamczyk z Bytoma.

Jak to na obozach bywa, także tu każdy dzień miał swój ustalony rytm. Pobudka była o godz. 7.30, po niej następowała krótka gimnastyka. Po porannej toalecie wszyscy szli na śniadanie. A po nim był czas na sprzątanie, apel i ocenę czystości. Jeżeli program danego dnia nie obejmował nic konkretnego, obozowicze chodzili nad morze lub nad jezioro. Później wracali na smaczny obiad i króciutką, bo 15-minutową zaledwie ciszę poobiednią. Potem znow przebiegały wspólne zajęcia lub wyprawy nad wodę. Kolacja była o godz. 18.30. Wieczorem, do godz. 22.00, odbywały się wspólne imprezy z innymi podobozami.

Pierwszy dzień, bardzo upalny, wszyscy spędzili nad morzem. 28 lipca obozowicze spędzili na roboczo, pomimo to, że rano nikt nie garnął się specjalnie do pracy, cała grupa

▲ Obozowe śluby - Dorota i Tomek (powyżej). Bawiliśmy się do wieczora.

▲ Obozowe śluby - Dorota i Tomek (powyżej). Bawiliśmy się do wieczora. Zdjęcia autor

NASZ ADRES: Redakcja „Głosu Ludu”, P.O.Box 29, Novináfská 3, 709 29 Ostrava 1.
UWAGA! Pisząc do nas nie zapomnij podać swego adresu i napisać, ile masz lat!

Jesteśmy Amerykanami polskiego pochodzenia

● Rozmowa z prof. dr. Zbigniewem Antonim KRUSZEWSKIM - wiceprezesa Kongresu Polonii Amerykańskiej oraz wykładowcą Uniwersytetu Stanowego Texas w El Paso

♦♦ Czym żyje dzisiejsza Polonia amerykańska?

- Cieszymy się wszyscy z zaproszenia Polski do członkostwa w NATO. Madrycka decyzja stała się niejako uwieńczeniem ponad 50-letnich działań Kongresu Polonii Amerykańskiej.

♦♦ Kongres Polonii Amerykańskiej to federacja organizacji polonijnych...

- Kongres jest federacją 3 tysięcy organizacji polonijnych z 36 stanów. Dzieli się na wydziały i zrzesza Amerykanów polskiego pochodzenia wywodzących się z 3 fal emigracyjnych: starej wielopolkoleniowej, wojennej, którą reprezentują we władzach Kongresu osobiście, oraz ostatniej tzw. solidarnościowej, którą stanowią jeszcze w większości obywatele polscy.

♦♦ Pan profesor przewodni w Kongresie Komisji ds. Polskich...

Z urzędu zajmuję się koordynacją spraw polskich. Muszę więc być ze wszystkim w bieżąco. Muszę spotykać się i rozmawiać z przedstawicielami władz polskich, aby nieustannie poznawać krajową argumentację. Mam przecież wspólny cel - pełne członkostwo Polski w NATO. Pełne członkostwo, bo na dzień dzisiejszy zostaliśmy jedynie zaproszeni do dalszych konsultacji, które zakończą się za jakieś dwa lata.

Równie ważną dla nas sprawą jest przygotowanie przyszłego pokolenia polonijnego w USA do stałego i coraz większego jeszcze udziału we wszelkich władzach rejonowych, lokalnych, sądowniczych czy wreszcie w naszej dyplomacji amerykańskiej.

♦♦ Proces pełnego członkostwa Polski w NATO będzie jeszcze trwał. Dużą rolę w kształtowaniu odpowiedniej atmosfery odegrać to może Kongres Polonii Amerykańskiej...

- Kongres Polonii Amerykańskiej był przez minione lata jednym z nielicznych wyrazieli opinii prawdziwie niepodległej Polonii - także w sprawie jej członkostwa w NATO. Chlubnym wyjątkiem był też Artur Rubinstein, który na pierwszym - po II wojnie światowej - walnym zgromadzeniu ONZ odegrał hymn nieobecnej tam wówczas Polski. Nieobecnej - bo rząd emigracyjny w Londynie przestał już być uznawany, a nowy komunistyczny nie był jeszcze zaproszony.

Pełne członkostwo Polski w NATO oraz liczne działania Kongresu Polonii Amerykańskiej popierające te starania - będą więc ukoronowaniem naszych wieloletnich zabiegów.

♦♦ Wróćmy jednak do wcześniejszego pytania...

- Prawdą jest, że zakończył się dopiero pierwszy etap członkostwa Polski w NATO. Drugi - znacznie ważniejszy - nastąpi w chwili ratyfikowania decyzji madryckich przez parlamenty wszystkich krajów członkowskich. Dlatego też m.in. jeżdżę po Polsce. My we władzach Kongresu powinniśmy być dobrze poinformowani o wszystkim - co dobrego i złego dzieje się nad Wisłą i Odrą. Musimy bowiem rzeczowo odpowiadać na pytanie rządu amerykańskiego dotyczące np. kwestii cywilnej kontroli nad armią polską.

Zdajemy sobie ponadto doskona-

le sprawę, że do ratyfikacji umowy madryckiej potrzebnych będzie w amerykańskim Senacie 2/3 głosów „za”. Trzeba więc o tym przekonać amerykańską opinię publiczną. Trzeba jej wytłumaczyć, dlaczego po upadku komunizmu powinien nadal rozszerzać się system bezpieczeństwa euroatlantyckiego.

Dziś już wiemy, że parlamenty europejskie zdecydowały podobnie jak Senat USA. Dlatego też decyzja o ratyfikacji, która zapadnie w USA, nie może przejść jednym głosem - lecz zdecydowaną większością.

♦♦ Wszyscy obserwowali mocno podkreślili wagę niedawnej wizyty prezydenta Clintona w Warszawie...

- Zdecydowana większość komentatorów politycznych wzięła wizytę Clintona z potrzebą zwrotu uwagi opinii światowej i amerykańskiej na Polskę. Można bowiem dużo mówić o wielu krajach i sprawach, ale informacje na ten temat nie zawsze trafiają następnie na czołowe strony gazet czy czasopism. Jeśli jednak prezydent USA pojawi się w jakimś miejscu kuli ziemskiej, to natychmiast zauważają to wszystkie agencje prasowe oraz stacje telewizyjne na świecie. Wtedy też każde jego słowo wyprzedzają np. w Warszawie trafia do światowej opinii publicznej.

Jednocześnie zaś podróz Clintona do Rumunii spowodowana była potrzebą wytłumaczenia świata i tamtejszemu społeczeństwu, dlaczego wiele innych krajów nie zostało także zaproszonych do negocjacji członkowskich w NATO w pierwszej kolejności. Dotyczy to m.in. krajów bałtyckich, z których Estonia jest jeszcze bardziej zaangażowana niż Polska w marszu do Europy - jeśli chodzi np. o integrację europejską, Rzeczpospolita i jej obecna ekipa zahamowały bowiem znacznie w ostatnim czasie np. proces prywatyzacji.

♦♦ Wszystko, o czym wcześniej rozmawialiśmy, było działaniem dla kraju. A co udało się Kongresowi zrobić, aby w USA w jeszcze lepszym świetle ukazywać obraz dzisiejszej Polonii?

- Obraz Polonii amerykańskiej zmienia się nieustannie. Tylko w prasie polskiej powtarzane są ciągle stare, wytarte frazesy i nieprawdziwe opinie. Uważam, że jest to bardzo tra-

giczne. Wspomnę może ministra Surdykowskiego, który po powrocie do kraju ze swojej misji w Nowym Jorku nie potrafił nawet odwrócić w pamięci nazwy Kongresu Polonii Amerykańskiej i Związku Narodowego Polskiego.

Zapomniał albo nie wiedział, że 90% naszej Polonii to już nie żadni Polacy, tylko Amerykanie polskiego pochodzenia, którzy są coraz bardziej dumni ze swojej amerykańskości i jednocześnie swoich korzeni - szczególnie jednak od czasów papieża Jana Pawła II i Solidarności.

♦♦ Jak liczna jest dziś Polonia amerykańska?

- W USA co 10 lat przeprowadzany jest spis ludności. W roku 1970 spis taki wykazał 6,5 mln Amerykanów polskiego pochodzenia. W kolejnym spisie, kiedy na Stolicy Apostolskiej zasiada nasz rodak Jan Paweł II - a w Polsce powstała Solidarność, było już 8 mln Amerykanów polskiego pochodzenia. Nie oznacza to wcale, że urodziło się prawie 2 mln nowych Amerykanów polskiego pochodzenia, lecz że wielu z nich stało się ponownie dumnymi ze swego pochodzenia.

Ostatni wreszcie spis, przeprowadzony w roku 1990, wykazał dalszy wzrost polskiego lobby i sumę 9,55 mln Amerykanów polskiego pochodzenia. Co będzie w roku 2000 - zobaczymy. Zależać to będzie od utrzymania w spisie pytania o swoje korzenie. Każde bowiem takie pytanie pociąga za sobą dodatkową pracę i dodatkowe wydatki.

Amerykanie polskiego pochodzenia - wbrew temu, co mówił pan Surdykowski - to ludzie, którzy nie znają już języka polskiego i nie mają na co dzień żadnych związków ze sprawami polskimi. Są natomiast dobrymi sędziami, wykładowcami na wyższych uczelniach, cenionymi inżynierami, chemikami czy wreszcie doskonałymi lotnikami i pracownikami firm i towarzystw lotniczych.

♦♦ Śmiało więc twierdzenie o polskim gecie w USA odłożyć możemy do starych bajek?

- Mówienie dziś o polskim gecie - Greenpointie w Nowym Jorku czy Jackowie w Chicago jest bardzo szkodliwe. Dziś Amerykanie polskiego pochodzenia pracują na wielu odpowiedzialnych stanowiskach federalnych i stanowych. Pamiętam, kiedy byłem prezesem Polskiego Związku Akademików, to zebraliśmy na samym środkowym wschodzie Stanów Zjednoczonych 800 nazwisk naukowców polskiego pochodzenia. Listę tę przestaliśmy do Nowego Jorku, gdzie powiększono ją o kolejne nazwiska z innych regionów USA. Łącznie na nowej liście znalazło się wówczas około 2000 znanych nazwisk. Dziś liczba ta wynosić może nawet i 5000 osób. Nie ma jednak niestety nowego spisu.

♦♦ Cieszymy się z tego...
- Tego mi raczej nie widzimy i nie czujemy. Do tego nawet stopnia, że w nowym wydaniu Nauki Polskiej w V tomie pt. „Nauka polska na obczyźnie” nie zamieszczono podstawowych nazwisk emigracyjnych - np. prof. dr. Wandyczka, największego historyka polskiego, ograniczając się zbyt często do nazwisk osób, które

żadnymi naukowcami nie są. To jest tragiczne nieporozumienie.

Jeśli się publikuje pracę typu „Who is who?”, to wszelkie prace redakcyjne należy zacząć od kraju, w którym oni mieszkają i pracują. Z tych też krajów należy zrobić listy i ogłaszać je, czekając, kto jeszcze się odezwie.

Z myślą też uniknięcia w przyszłości podobnych błędów przywozłem do Polski listę 1,5 tys. naukowców polskich oraz polskiego pochodzenia - członków naszego Instytutu Naukowego.

♦♦ Zwiększające się zainteresowanie swoimi korzeniami wśród Amerykanów polskiego pochodzenia prowadzi nieuchronnie do zwiększenia się kontaktów codziennych z Polską oraz częstszych niż w przeszłości przyjazdów do kraju...

- Dziś nie ma już żadnych ograniczeń, z wyjątkiem finansowych, w odwiecznym kraju. Do Polski wyjeżdża więc coraz więcej Amerykanów polskiego pochodzenia - nawet do 200 tys. rocznie. Ciekawe jest ponadto, że do Polski coraz liczniej zaczynają zaglądać także intelektualni amerykańscy oraz twórcy i ludzie ze środowisk opiniotwórczych.

Podam przykład: Amerykańskie Muzeum Narodowe prowadzi od lat tury naukowo-turystyczne po wielu krajach świata. Do Polski wyjeżdża więc coraz więcej Amerykanów polskiego pochodzenia - nawet do 200 tys. rocznie. Ciekawe jest ponadto, że do Polski coraz liczniej zaczynają zaglądać także intelektualni amerykańscy oraz twórcy i ludzie ze środowisk opiniotwórczych.

♦♦ I wyraził Pan zgodę?

- Przyjechałem na dwa tygodnie i prowadziłem zajęcia dla uczestników grupy. Musiałem zaprezentować im wszystko, co dotyczy historii, teraźniejszości oraz gospodarki i polityki Rzeczypospolitej.

W tym roku miałem już 32 osoby - dwa razy więcej chętnych niż przed rokiem. Wśród zainteresowanych Polką przeważali emeryci. Miałem jednak wśród nich m. in. członka gabinetu prezydenta Nixona. Miałem też chirurgów z najlepszych uczelni amerykańskich z małżonkami.

W grupie zaledwie 5 osób było polskiego pochodzenia oraz 3 żydowsko-polskiego. Każdy z nich otrzymał wcześniej książki nt. odwiedzanych krajów. Byli więc dość dobrze przygotowani i pytali się mnie o sprawy naprawdę ważne. Musiałem się trzymać mocno ziemi, aby po Pradze i Budapeszcie Polska wypadła równie dobrze. Nie było to jednak wcale łatwe. Dwie osoby z naszej grupy zostały dodatkowo w Krakowie okradzione z pieniędzy i dokumentów.

♦♦ Co najbardziej interesowało w Polsce obywateli amerykańskich?

- Nasi goście interesowali się przeszłością oraz teraźniejszością - a także sprawami żydowsko-polskimi. Byli naprawdę baczni obserwatorami dnia codziennego.

♦♦ Myślę, że nie miał Pan żadnych problemów z pytaniami stawianymi przez gości z USA?

- Takie zajęcia to mój żywioł. Jestem przecież politologiem od lat pracującym na Uniwersytecie stanowym

Texas w El Paso. Od ponad 30 lat intereruję się też pograniczem polsko-niemieckim.

♦♦ Problemy polsko-niemieckiego pogranicza są chyba podobne do problemów panujących w Texasie - na pograniczu amerykańsko-meksykańskim?

- Tak i nie. Amerykanie, moim zdaniem, mają podobny, a nawet identyczny stosunek do Meksykanów, jak Niemcy do Polaków. Powiem więc - Amerykanie uważają, że byłoby najlepiej, aby Meksykanie przejęli ich wszystkie wzory.

Na naszym uniwersytecie jest na szczęście trochę inaczej. U nas działają Instytut Etniczny - podobnie jak na 4 innych uczelniach amerykańskich. Zajęcia prowadzimy tu w 2 językach - angielskim i hiszpańskim.

Uważam się też za ojca chrzestnego naszego Instytutu. Powstał on jako inicjatywa prywatna, która zyskała aprobatę i poparcie rządu i która została zrealizowana prawie od zera. Dostałem wówczas grant w wysokości 300 tys. dolarów od rządu federalnego i na 10 wydziałach naszego uniwersytetu zaczęliśmy uczyć po hiszpańsku i angielsku.

♦♦ Jakie wspólne problemy występują na dwu pograniczach - amerykańsko-meksykańskim i polsko-niemieckim?

- Wspólny jest przemył, pranie brudnych pieniędzy i prostytucja. Podobna jest również przeszłość terenów nadgranicznych. Duży np. procent ziem dzisiejszej Polski był w przeszłości pod władzą prusko-austriacką. W Stanach Zjednoczonych zaś dzisiejsza Arizona, Kalifornia, czy Teksas należały wcześniej do Meksyku. Zaszłości historyczne są więc bardzo podobne.

♦♦ Co, Pana zdaniem, jako baczne obserwatora życia w kraju, zmieniło się w Polsce w ostatnich latach na lepsze?

- Polska jawi się dziś jako kraj stabilny. Postęp jest duży. Nastąpiło natomiast spowolnienie prywatyzacji. Mimo to Amerykanom polskiego pochodzenia kraj jawi się już nie jako błędny rycerz, który w przeciwieństwie do sąsiednich Czech okradł się naprawdę coraz stabilniejszy. Mam też inne zastrzeżenia. Dotyczy ono np. wciągnięcia Polonii zagranicznej w głosowanie, wybór prezydenta. Jeśli bowiem wybierzemy - przepraszam - durnia, to my tu żadnej konsekwencji tego wyboru nie ponosimy. Będą natomiast męczyć się rodacy w kraju. Ten pomysł jest naprawdę obłądny. Nie podobał mi się również pomysł, który powstał jeszcze za prezydentury Lecha Wałęsy, stworzenia Rady Polonii. Z całą więc energią zaangażowałem się w jego utracenie. Nie mogą bowiem działać w takiej Radzie obywatele innych krajów. Uznano by ich bowiem za oceanem, jako powiadzmy agentów obcego mocarstwa. W tych i wszystkich innych wymienionych wypadkach potrzebne jest wcześniej wielostronne przemyślenie sprawy i trochę więcej dyplomacji.

Dziękuję za rozmowę.

LESZEK WATRÓBSKI

Zdjęcie autor

KOLEJNA PUBLIKACJA Z CYKLU „GÓRY ZA MIEDZĄ”

Beskid Śląsko-Morawski

Pisałem przed czasem o wspólnym przewodniku turystycznym Mirosława Barańskiego „Pasma Stożka i Czantorii”, gdzie bardzo szczegółowo opisane zostały także partie tego pasma znajdujące się po czeskiej stronie.

Niedawno ukazała się kolejna publikacja z cyklu „Góry za miedzą”, mianowicie „Beskid Śląsko-Morawski” Piotra Nowickiego. Publikacja ta uzupełnia polskie wiadomości o pasmach Połomów, Ropic i itp. oraz zapoznaje nas z morawskimi już pasmami i górami. Autor stosuje tu nazewnictwo polskie, ujmując w nawiasach czeskie odpowiedniki. I to jest bardzo cenne. Nazwy gór i miejscowości naszego regionu użyte są zgodnie z pisownią, jaką tu stosowano do roku 1920, nazwy miejscowości morawskich są poprawnie spolszczone.

W części ogólnej autor przedsta-

wia sprawy dotyczące budowy geologicznej, hydrografii, klimatu, przyrody i jej ochrony, historii, kultury ludowej, zabytków, dzieł turystyki oraz spraw polskich na Zaolziu.

Natomiast w części szczegółowej poza informacjami praktycznymi dla polskiego turysty znajdują tu zainteresowani na przeszło 110 stronach prezentacje miejscowości regionu, a więc na przykład Bocconowic, Bukowca, Bystrzyca, Czeskiego Cieszyńska, Frydku-Mistku, Gnojnika, Herczawy, Jabłonkowa, Ligotki Kameralnej, Łomnej Dolnej i Górnej, Mostów koło Jabłonkowa, Nydku, Trzyńca, Wędryni itp.

Naturalnie przedstawione są tu także pozostałe miejscowości regionu Beskidu Morawsko-Śląskiego. Ot chociażby Bęczwa Dolna i Średnia, Czeładna, Frenszat pod Radgoszczem, Frydland nad Ostrawicą, Hukwaldy,

Koprzywnica, Kunczyce pod Ondrzejnikiem, Morawka, Nowy i Stary Jiczyn, Ostrawica, Przybór, Rożnow pod Radgoszczem, Stare Hamry, Sztramberg, Wałaskie Międzyrzecze, Wierzowice itp.

Autor następnie proponuje piesze trasy w obrębie Sztramberskiej Wierchowy, Wierzowickich Wierchów, Ondrzejnika, Radgoszcza, Kniehyni, Smreka, Zadnich Gór, Białego Krzyża, Grunia, Lysej Gór, Trawnego, Wielkiego i Małego Połomu, Ślawicza, Kozubowej, Ostrego, Ropic i Ropiczki, Jaworowego, Goduli, Praszowej, Pasma Czantorii i Stożka oraz Giro-wy.

Słownik-skorowidz, będący także swoistym słownikiem czesko-polskim, ułożony jest alfabetycznie według czeskiej terminologii naziwowej.

Pozycja ta jest cennym uzupełnieniem czeskich przewodników po tych

▲ Jablonkovo.

Fot. FRANCISZEK BALON

terenach, które też wymagałyby już nowego opracowania i uzupełnienia o pomijane dawniej sprawy. Wspomniana w wstępie książka

Mirosława Barańskiego jest bogatsza w szczegóły, ale omawiana pozycja też może nas w dużym stopniu zadowolili. KAZIMIERZ JAWORSKI

PLOTKI

Odnalazła się!

Kariera Demi Moore może być kolejnym dowodem na istnienie hollywoodzkich czarów, dzięki którym wybrani mogą spełnić swoje marzenia. Nie jest to przecież tajemnicą, że rodzice Demi nie bardzo się dobrali. W związku z tym młoda dziewczyna prawie od dzieciństwa zdana była na siebie. Nie ominięto jej oczywiście zbaczanie z właściwych dróg. Czasem wynikało to z naiwnej ciekawości świata, czasem z niemożności i żalu nad okrutnym losem. Na szczęście pewnego razu jakaś tajemnicza siła sprawiła, że ta zagubiona dusza odnalazła wreszcie cel swej wędrówki. Okazało się, że aktorstwo to zajęcie, dla którego Demi jest w stanie zrezygnować z wszelkich pokus tego świata. Poczatkowo występowała w telenowelach, by po kilku latach wkroczyć na wielki ekran i oszaleć wszystkich swym wdziękiem. Teraz jest niekwestionowaną supergwiazdą, żoną Bruce'a Willisa i szczęśliwą matką trzech dziewczynek. Ma także piękny dom, sportowy samochód i spore konto. Co prawda jej ostatni film „Streptococcus” nie okazał się tak dobry jak zapowiadano, ale i tak dla grupy wiernych wielbicieli nie miało to większego znaczenia. (k)

RADA

Lato i zwierzęta

Pies lub kot świetnie się czują na świeżym powietrzu, natomiast małe domowe zwierzęta i ptaki reagują zupełnie inaczej.

- Króliki karłowate i świnki morskie trzeba chronić przed upałem (już po 30 min. grozi im porażenie słoneczne), przeciżniem i wilgocią. Na wybiegu ustaw osłoniętą klatkę.

- Chomiki i myszki nie powinny przebywać na dworze. Znoszą wprawdzie dobrze ciepło, są jednak zwierzętami aktywnymi nocą i ostre słońce im przeszkadza.

- Papużki faliste i kanarki kochają słoneczną pogodę. Klatki nie można ustawiać jednak w pełnym słońcu, ale

w półcieniu. Ptaki należy strzec przed przeciżniem! Uwaga na drapieżne ptaki i koty! (k)

DZIŚ GOTUJĄ

Dopiero sierpień wreszcie nas przekonał, że pora roku zwana latem nie zniknęła jeszcze z naszego pasma klimatycznego. W związku z tym proponujemy dzisiaj dwie potrawy „jednogarnkowe”, które można przygotować spokojnie na świeżym powietrzu.

W dzień powszedni...

„Z jednego garnka”: 60 dag woliwiny na gulasz, 1 cebula, 2 marchewki, 0,3 l wina czerwonego, 10 dag stoniny, 2 listki laurowe, 4 kulki ziela angielskiego, sól, pieprz, tymianek do smaku.

Ogdko musimy przygotować tak, by można było na nim umieścić żeliwny garnek. Będziemy też potrzebować dużo popiołu, by dobrze trzymał żar. Do żeliwnego garnka skrojimy stoninę i cebulę, lekko obsmażymy, dodamy marchewki skrojone w talarki i mięso skrojone w centymetrową kostkę. Dodajemy przyprawy, zalewamy winem. Doprowadzamy do wrzenia, szczerline przykrywamy pokrywką i dusimy na ognisku przez

ok. 1 godzinę, od czasu do czasu mieszając. W razie potrzeby podlewamy jeszcze wodą. Podajemy z ciemnym chlebem.

...i od święta

Kurczak duszony: 1 kurczak, 4 cebule, 6 pomidorów, 1,5 kg ziemniaków, 2 listki laurowe, 4 kulki ziela angielskiego, sól, pieprz, bazylija do smaku, olej.

Kurczaka dzielimy na kawałki, które nacieramy solą, pieprzem i bazylią. Układamy ciasno na dnie żeliwnego garnka. Na mięso układamy na przemian pokrojone na plastry ziemniaki, cebulę i pomidory, kończąc na warstwie ziemniaków. Każdą warstwę posypujemy solą i pieprzem. Na wierzch damy ziele angielskie i liść laurowy. Nacznynie szczerline przykrywamy pokrywką i dusimy w żarze ogniska przez ok. 1 godzinę.

Zamiast poradnika:

Zbliża się nieubłagalnie termin rozstrzygnięcia naszego konkursu na

zu zdezynfekować, by zapobiec zakażeniu. Na szczęście najgroźniejsze z nich - zakażenie tężcem - zostało prawie całkowicie wyeliminowane dzięki szczepieniom ochronnym.

4. Małe dzieci trzeba pilnować, żeby nie wkładały do buzi nic z ziemi.

5. I w ogóle, dzieci trzeba nauczyć, że szczególnie obrzydliwych paskudztw się nie dotyka. (p)

Kolumnę przygotowała:

WANDA KULA

przetwory owocowe i warzywne. W przyszłym tygodniu jeszcze raz przypomnimy regulamin konkursu, w tym tygodniu zaś, korzystając z tego, że sponsor konkursu, firma ZELMER BOHEMIA, prezentuje na tamach „GL” swoje wyroby, proponujemy jeszcze jeden przepis.

Sos tatarski: 2 całe jaja, 0,5 l oleju, 1 cebula, 2 ogórki konserwowe (sładkokwasne okurki), 1 łyżka musztardy, 1 łyżka cukru pudru (moučka), sól, pieprz, worcester, sok z cytryny, woda z ogórków do smaku.

Do miksera wbijamy jaja, dodajemy musztardę oraz trochę soli, włączamy mikser na najmniejszą obroty i powolutku wlewamy olej. Tak wytworzony majonez - bardzo gęsty - przekładamy do miski, dodajemy drobniutko skrojoną cebulę, na grubej tarce starte ogórki i doprawiamy do smaku. Pamiętajmy jednak, by jajka w skorupce włożyć przed użyciem na 40 sek. do wody o temperaturze ok. 80 st. C - bronimy się w ten sposób przed salmonellą. (j)s

DZIĘKI PROSTYM ZABIEGOM PROPORCJE SYLWETKI MOGĄ BYĆ PRZYWRÓCONE

Możesz wyglądać doskonale!

Masz szerokie ramiona lub szerokie nogi? Nie wiesz w czym najlepiej będzie ci do twarzy i zatuszuje twoje „niedociągnięcia”? Oto kilka propozycji:

Szerokie ramiona

Najbardziej odpowiednie są dla ciebie sweterki, bluzki, których rękaw jest prosty i niezbyt szeroki (skrojony zgodnie z linią ramion lub nieco węższe). Doskonale będziesz wyglądać w tunikach (mają wąską górę i szeroki dół), dzięki nim sylwetka zyskuje właściwe proporcje. Najlepsze będą zakłady bez kłap, wycięte w serek. Wspinały efekt osiągniemy, zakładając górę w ciemniejszym kolorze. Zrezygnuj ze zbyt dużych wzorów i poręcznych pasów!

- Na wieczór polecamy długą sukienkę z lejącej tkaniny. Asymetrycznie wykonanie górny (jedno ramię odsłonięte) odwróci uwagę od zbyt szerokich ramion. Lekko rozszerzony, zwiewny dół sukienki, składający się z dwóch warstw, wysmukli całą sylwetkę.

- W ciepłe dni możesz nosić dopa-

sowane bluzeczki z dekoltem w kształcie łódki.

- Dobrze wygląda sukienka z plosowanym dołem. Szeroki ozdobny szlaczek na wysokości bioder (w in-

nym kolorze niż całość) skutecznie odwróci uwagę od szerokiego ramion. Pamiętaj, rękaw nie może być bufiasy, opadający czy typu reglan.

Krótkie nogi

Najbardziej odpowiednie są dla ciebie spodnie o linii papierosa. Polecamy także długie spódnice z podwyższoną talią. Mogą mieć rozporoki lub być rozpinane na całej długości - wysmuklają sylwetkę. Podłużne pasy na spódnicy to idealny wzór. Do niej najlepiej będzie wyglądać kuse zakieci. Latem (jeśli nie masz zbyt wydatnego brzucha) z powodzeniem możesz nosić topki (krótka góra odsłaniająca brzuch). Zrezygnuj z zachwianie talii, które powodują zachwianie proporcji pomiędzy tułowiem i nogami.

- Świetnie wygląda się w sukienkach i procesach, które mają podwyższoną talię (krótki karczek z marszczonym dołem). Najlepiej, jeśli są bardzo długie. Dzięki temu fasonowi tułów zostanie skrócony, a nasze nogi optycznie się wydłużą.

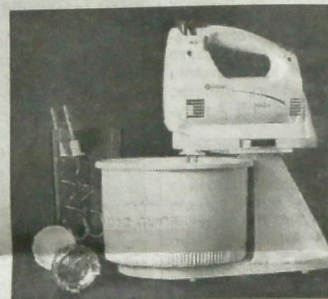
- Zwykła spódnica do kostek, marszczona przy pasku, idealnie będzie wyglądać z małą górą, pod warunkiem, że włożymy ją do środka. Bluzki wykładane na wierzch skracają sylwetkę. Spódniczka mini z wyższym stanem będzie dobrze wyglądać, jeśli włożymy do niej krótką bluzeczkę.

Wtedy wydaje się, że talia jest znacznie wyższe niż w rzeczywistości. Dzięki temu nogi wydają się dłuższe. Włóż buty na wysokim obcasie lub na kółkach!

- Niezbyt szerokie spodnie z widocznym podwyższonym stanem to znakomity model dla ciebie. Optycznie wydłużą sylwetkę, a przede wszystkim nogi. Zastosuj prosty optyczny chwyt - białe spodnie połącz z czarną górą. (PD)

POZNAJEMY ZELMER

Pora na małe „co nieco”

Jest wprawdzie lato i jak wiadomo, w kąpielówkach raczej trudno ukryć zbędne kilogramy. Z drugiej strony jednak - są wakacje i jeżeli od czasu do czasu przyjdzie nam ochota na małe „co nieco” możemy sobie chyba pozwolić na kilka „ponad plan”. Najłatwiej wpaść do cukierni na lody lub ciastko. Ale jeśli mamy Państwo trochę czasu i ochotę „upicchic” sobie coś słodkiego w domu, niech to będzie tym razem

Panienka czekoladowa

200 g czekolady i 2 łyżki kawy rozpuszczalnej rozpuścimy w przygotowanej gorącej wodzie. 5 żółtek ukurzymy z 4 łyżkami cukru waniliowego, dodamy 1 kieliszek likieru pomarańczowego i roztopioną czekoladę. Wszystko połączymy w jednolitą masę. Następnie ubijemy 1/2 litra śmietany i dodamy do masy. Tak samo ubijamy piankę z 5 białek i ostrożnie włączymy do masy. I - deser już niemal gotowy. Teraz tylko wlejemy naszą czekoladową piankę do miseczek i pozostawimy w lodówce na około dwie godziny do zastęgnięcia.

Wydaje się to Państwu zbyt pracochłonne? Kręcąc krem, ubijając piankę, śmietankę? No tak, cały dowcip polega na tym, by wybrać sobie odpowiedniego pomocnika. Nie potrzebujemy do tego koniecznych wielofunkcyjnych tzw. „malakserów”. Firma ZELMER proponuje Państwu małe, zgrabne roboty kuchenne, które też wiele potrafią, a nie zajmują w kuchni dużo miejsca. I nie tylko w kuchni - także w budzie domowej. Ich cena kształtuje się bowiem w granicach od 949 do 1 669 korun. Na naszym rynku pojawiły się dwa typy - 181 i 371, które różnią się tylko nieznacznie wyposażeniem podstawowym (dodatki można dokupić). ZELMER proponuje nawet kilka wersji takich robotów.

Co taki robot potrafi? Mieszać, miksować, wyrabiać ciasto, może też służyć do przygotowania kremów, ubijania piany i smietany, robienia koktajli i wielu innych potraw. Robot posiada obustronną funkcję turbo (dla prawy i leworęcznych) służącą do natychmiastowego zwiększenia skuteczności wykonywanej czynności, ergonomicznie kształt, umożliwiający wygodny chwyt ręką, sprężony jest z najwyższej jakości komponentów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Szczególnie oryginalny i ciekawy jest sposób wyrabiania ciasta. Jest to kombinacja trzech jednoczesnych funkcji umożliwiających doskonale i jednorodne przetworzenie żywności: obrotowej misy, wirowania mieszkaków i wahadłowego ruchu jednostki napędowej.

Chcecie Państwo sami wypróbować skuteczność takiego potrójnego mieszania? Roboty firmy ZELMER czekają na Was w sklepach.

zelmer

Infotelefon: 0659/712 742

● CZESKI PROGRAM TELEWIZYJNY

SOBOTA 23 SIERPNI

■ **NOVA:**
7.30 Spider-man (serial anim.)
8.00 Cudowny świat Walta Disneya
8.45 Król królów (komedia czeska)
10.10 Stróż morza (serial)
11.10 Słoneczny patrol IV (serial)
12.00 Dzwonice do dyrektora
12.30 Okavango - dzika oaza afrykańska (film dok.)
13.25 Twierdza Boyard
14.30 Nagroda hodowców (wystęgi konne)
15.15 Życie pełne nieszczyć (komedia franc.)
16.50 Renegat (serial)
17.35 Randka w ciemno
18.30 Słoneczny patrol VII (serial)
19.20 Prognoza pogody
19.30 DTW
19.50 Wiadomości sportowe
20.00 Gospoda (serial)
20.30 Podeszwanie (film USA)
22.40 Włanie dziś
22.45 Ruch koniom (thriller USA)
0.40 Tiffany (niemiecki film erot.)

■ **TC 1:**
7.30 Szamie, otwórz się
8.00 Poranek
8.05 Wiadomości ze świata
8.15 Niechaj świat zadowolony mał
8.25 Ukryta kamera
8.30 Hip, hap, hop (dla dzieci)
9.05 Z wizytą u pani Muzyki
9.15 Wizytówka
9.40 Rekordy i ciekawostki
9.50 Labirynt
10.10 Meduza (tyg. muzyczny)
10.45 Droga do Avonlea IV (serial)
11.35 Nowe książki
11.45 O zdrowiu (magazyn)
12.05 Z J. Zimą nad listami telewizyjnymi
12.45 Nasza wieś
13.05 Poranek obywatelski
13.25 Auto-moto rewia
13.55 Animacja
14.10 Telesztet
14.30 Prezycje (magazyn)
15.55 Przeczucie (film czeski)
17.25 Muzyka żydowska
17.35 Nieznane losy znanych
17.55 Prognoza pogody
18.00 Wiadomości
18.05 Poszukiwanie zagubionego czasu
18.25 Humor Lady Kozderkowej
19.05 Szczepiłki dziesięć
19.10 Wieczornia
19.20 Wiecezorem na ekranie
19.30 Wydarzenia, pogoda

19.50 Bramki, punkty, sekundy
20.00 Talk show Milana Markoviča
21.05 Wiadomości
21.15 Jedna albo dwie żony (komedia franc.)
22.50 „Nietykalni” (serial)
23.35 Morderstwa z różnicem (film USA)
1.15 Mart Boine (koncert).

■ **TC 2:**
7.15 Report. 8.00 TV Edukacyjna
7.05 „Maha Ruda Vagya” (dok. muz.)
11.05 Videofashion. 11.30 Klucz (magazyn). 12.00 Ego. 12.20 „Dziewczyny taty” (serial). 12.45 „Dziadek, Kylijan i ja” (film czeski). 14.15 OK Pop. 14.35 Wzdłuż i szerzej... 15.05 „Fetelony błażna” (serial). 15.30 „Martina nr 2” (portret Marty Hingis). 16.00 „Europejskie księżki rodzinne” (dok.). 16.30 Studio reporterów. 16.55 „Przechadzka przez dzieje” (serial dok.). 17.25 „Hrabia z Hongkongu” (komedia bryt.). 19.10 To najlepsze z klasyki. 19.30 Karel Plicka (fotograf). 19.55 Wiecezorem na ekranie. 20.00 „Ludwik Bawarski” (serial). 1/5). 20.45 52. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Praska Wiosna 1997 (koncert). 22.15 „Galeria Narodowa w Waszyngtonie” (serial dok.). 22.30 Prologi. 23.30 „Droga do słońca” (film dok.). 23.50 Taniec i Rolling Stones. 0.20 Wiadomości TVS.

■ **PRIMA:**
7.30 Dobry wieczór. 8.00 „Strażnicy wszechświata” (serial). 8.20 „Superboy” (serial). 8.45 Prima S.O.S.. 10.10 „Heracles Poirot” (serial). 11.05 „Siła rodu” (serial). 11.55 Magazyn motoryzacyjny. 12.15 „Szalony miesiąc” (komedia USA). 13.45 „Elvisowi z miłością” (film USA). 15.20 „Monroe” (serial). 16.05 „Myszka Miki” (film anim.). 16.10 „Dzieki sercu nie można złamać” (film USA). 17.35 „Sprytna kurka” (film anim.). 17.45 O zwierzętach z K. Cernochem. 18.05 „Stare tajemnice Krety i Zamku koralewego” (dok.). 18.55 Prognoza pogody. 19.00 DTW. 19.15 Świat ’97. 19.30 Królowie groteski. 20.00 „Dzieci preni” (film USA, 1/2). 21.30 Wiadomości. 21.35 „Nieboszczyki sprzyjają miłości” (komedia franc.). 23.00 „Niesieka blyskawica” (thriller amer.-austr.). 0.35 Party.

■ **NIEDZIELA 24 SIERPNI**

■ **NOVA:**
7.30 „Papek marynarz” (serial anim.).
8.00 Cudowny świat Walta Disneya
8.50 „Ucieczka z Lucyferem” (serial)

9.15 „Niewiarygodne historie” (serial)
9.40 „Smurfy” (serial anim.)
10.10 As (lista przebojów)
11.10 „Superman III” (serial)
12.00 „Stefania II” (serial)
13.00 7 czyli Siedem dni
14.00 „Męczyzna w pośpiechu” (komedia film)
15.30 Film o filmie
16.22 Nova shopping
16.25 „Seinfeld” (serial)
16.50 „Kierunek południe” (serial)
17.40 „Melrose Place IV” (serial)
18.30 „Beverly Hills 90210” (serial)
19.20 Prognoza pogody
19.30 DTW
19.50 Wiadomości sportowe
20.00 „Tajemnice morderstwa na Manhattanie” (komedia USA)
21.55 Włanie dziś
22.00 B. L. Stryker (serial)
23.35 „Fatalne narkotyki” (thriller USA).

■ **TC 1:**
7.20 „Taz-mania” (serial)
7.40 Ukryta kamera
7.45 „Juhele” (międz. dla dzieci)
10.00 Wiadomości
10.05 Obiektywy
10.35 „Kłopoty matznerskie” (film)
11.45 „Czesłowski tygodnik serialowy”
12.00 Debaty
13.00 Kalendarium
13.10 Wszystko o domu i ogrodzie
13.45 „Trzykrotnie Baron Praszil” (inscenizacja TV)
14.40 Magazyn chrześcijański
15.20 Rozmowy H. Jeszcze po dwudziestu latach
16.15 „Odyseja Cousteau” (serial dok.)
17.05 „Dziesięć wieków architektury” (serial dok.)
17.20 Piramida (teleturniej)
17.50 Słowo świąteczne
17.55 Prognoza pogody
18.00 Wiadomości
18.05 Antena
18.35 „Krok w krok” (serial)
19.00 Śpiewnik domowy
19.05 Szczepiłki dziesięć
19.10 Wieczornia
19.20 Sportka
19.23 Wiecezorem na ekranie
19.30 Wydarzenia, pogoda
19.50 Bramki, punkty, sekundy
20.00 O skarb Agnieszki Czeskiej (teleturniej)
20.45 „Zjawiska towarzyszące” (serial)
21.30 „Jak się żyje komunistycznie i konserwatywnie młodzieży” (dokument)

21.45 Wiadomości
21.55 Magazyn pilkarski

22.30 Hokejowy weekend
22.45 Aktualności z kraju i ze świata
22.55 „Jeden za wszystkich” (komedia franc.)
0.25 „60”

■ **TC 2:**
7.00 Euronews. 8.10 Uniwersytet TV. 9.00 Co wy na to? 9.05 Poranek i wieczór. 10.00 Lapidarium. 10.15 To najlepsze z klasyki. 10.35 „Moja Mala Skarta” (portret reżysera M. Stolla). 10.55 Respektownie. 11.55 TC w przyszłym tygodniu. 12.00 Jest zyczenie... (program rozrywkowy). 13.00 Kim jest... (Erik Kolář). 13.30 Klub muzyczny. 14.00 „Pikowa dama” (opierka). 15.35 „Wiadomości o dwu losach” (dok.). 15.50 Zawody jeździeckie o Wielką Nagrodę czeskiego turfu Juliusa Meinla. 17.20 Spokantnie pierwsze - Londyn (dok.). 17.40 Franek Dvořák (portret). 18.30 Światowy konkurs śpiewaczy w Cardiff (dok. 2/2). 19.25 TC w przyszłym tygodniu. 19.30 „Katts i Rinnie” (serial). 19.55 Wiecezorem na ekranie. 20.00 Filmpolity. 21.00 „21”. 21.30 „Dziesięć wieków architektury” (serial dok.). 21.45 Zakulicy (portret scenografów i właścicieli Oskara Pierra Gutfroya). 21.55 Jazz w filharmonii (3/3). 23.50 Debaty. 0.50 „21”.

■ **PRIMA:**
8.00 „Strażnicy wszechświata” (serial). 8.20 „Superboy” (serial). 8.45 „Tom i Jerry” (serial). 9.00 „Jak się gra w amerykański futbol” (film anim.). 9.10 „Michael O'Hara czwarta” (komedia USA). 10.35 „Kolejka Miki’ego” (film anim.). 10.45 „Tom i Jerry” (serial anim.). 11.00 „Specjaliści z Hollywood” (serial dok.). 11.45 „Planeta życia” (serial dok.). 13.40 „Szalone lato” (komedia USA). 14.10 „Def Leppard (dok.). 14.20 Świat ’97. 14.55 Kłopoty sportowe. 15.25 „Podróż do dżicy” (dok.). 16.20 „Ostatni raz w Paryżu” (film USA). 16.15 10 x odpowiedź (teleturniej). 16.55 Prognoza pogody. 19.00 DTW. 19.15 Propozycje Primy. 19.30 Królowie groteski. 20.00 „Dzieci preni” (film brytyjski, 2/2). 21.30 Włanie dziś. 21.35 „Niania jak żadna inna” (komedia franc.). 23.00 „Rozdzieleni przez przepięstwo” (film USA).

■ **PONIEDZIAŁEK 25 SIERPNI**

■ **NOVA:**
6.00 Śniadanie z Novą
8.30 „Książę Wali” (serial anim.)
9.00 „Nowokwiecie II” (serial)
9.25 Karuzela (teleturniej)

9.50 Zaryzykuj! (teleturniej)
10.17 Nova shopping
10.30 Wydarzenia, pogoda
10.40 „Timbuktu” (film USA)
11.50 Randka w ciemno
12.45 „Historie A. Hitchcocka” (serial)
13.35 „Tak pięknie czas” (serial)
14.20 „Helena i jej chłopcy” (serial)
14.45 As (lista przebojów)
15.45 „Beverly Hills 90210” (serial)
16.32 Nova shopping
16.45 „A” (talk show)
17.25 Magazyn pilkarski
18.20 Zaryzykuj! (teleturniej)
18.45 Karuzela (teleturniej)
19.20 Prognoza pogody
19.25 Gumowiny
19.30 DTW
19.50 Wiadomości sportowe
20.00 „Doktor z alpejskiej wioski II” (serial)
20.55 „Picket Fences” (serial, 1/45)
21.40 Włanie dziś
21.45 Obywatelskie judo
22.10 „Dziewięć przypadków” (serial)
22.55 Głotylna (kurs dla odważnych polityków)
23.30 „Zonaty z zobowiązaniami” (serial)
23.55 „Sala sądowa” (serial)
0.45 „Seksy Zap” (serial)
1.10 „A” (talk show).

■ **TC 1:**
6.00 Studio 6
8.30 „21”
9.00 Wiadomości
9.05 Szamie, otwórz się
9.35 „Taz-mania” (serial anim.)
9.55 Śpiewnik domowy
10.00 „Najakże arzeżowania na królową” (film czeski)
11.30 Antena
12.00 Wiadomości
12.05 Poszukiwanie zagubionego czasu
12.25 Humor Lady Kozderkowej
13.05 Kalendarium
13.15 Obiektywy
13.45 Lapidarium
14.00 Klucz (dla niepełnosprawnych)
14.30 O zdrowiu (magazyn)
14.45 Nasza wieś
15.05 Proszę wejść (magazyn)
15.30 Piramida (teleturniej)
16.00 Wiadomości
16.05 Studio Oaza
16.55 Kłodzi (dla dzieci)
17.05 Pisklata (dla dzieci)
17.55 Prognoza pogody
18.00 Report
18.15 Magazyn polityczny
18.35 „Sitwanowie” (serial)
19.05 Szczepiłki dziesięć

19.10 Wieczornia
19.20 Wiecezorem na ekranie
19.30 Wydarzenia, pogoda
19.55 Bramki, punkty, sekundy
20.00 „Życie na zamku” (serial)
20.55 „Świat tajemniczycy sir” (serial)
21.25 Do oporu (publicyst.)
22.00 Wiadomości
22.10 Muziwe. ze przyjdzie romans magik (pr. rozryw.)
23.15 Trzymaj się (pr. ekol.)
23.35 Auto-moto rewia
0.05 Światowy konkurs śpiewaczy w Cardiff (1/2)

1.00 Nocna linia telefoniczna II (serial)
1.45 TV-Shop

■ **TC 2:**
7.45 Wiadomości TVS. 8.00 Euronews. 9.30 Studio 6. 12.00 „Podmuchaj mi poziomik” (komedia czeska). 12.50 Ukryta kamera w depozycie. 13.00 Praga Mozarta nigdy nie zawiodła. 13.55 „Życie w Telesztet” (dok.). 14.55 „Auto-woś rolin” (serial dok.). 15.45 „Auto-woś rolin. 16.15 Europa dziś. 16.40 „Skarby świata” (dok.). 17.00 Uniwersytet TV. 17.30 Co mam robić, kiedy... 17.45 Teleskop. 17.55 Europa przeciw rakowi. 18.00 Echa sportowe. 19.00 Romowie. 19.20 CD Classic. 19.30 OK Pop. 19.55 Wiecezorem na ekranie. 20.00 „Przynajmniej portret Diany” (dok.). 20.50 Sylwetka sportowca - Nick Price. 21.00 „21”. 21.30 „Testament doktora Cordellera” (film franc.). 23.05 To najlepsze z klasyki. 23.20 Prologi (dok.). 0.20 Droga do Słońca (dok.). 0.40 „21”.

■ **PRIMA:**
7.30 Kockaty sportowy. 8.00 „Tom i Jerry” (film anim.). 8.30 „Twinkles” (serial anim.). 9.05 Akta ’97. 9.20 Propozycje Primy. 9.35 „Droga S.O.S.” (serial). 10.30 Teleturniej. 11.15 „Zar nocy” (serial). 12.00 „Milagros” (serial). 14.45 „Królestwo dżicy” (serial dok.). 13.10 „Planeta życia” (serial dok.). 13.55 „Superboy” (serial). 14.40 „Strażnicy wszechświata” (serial). 14.45 S.O.S.. 16.15 „Mistrzostwo Evening Shade” (serial). 16.40 „Jawol” (serial). 17.30 Dobry wieczór. 18.00 Party. 18.50 Minuty reportażu. 19.15 Prognoza pogody. 19.00 DTW. 19.55 Akta ’97. 19.30 Terno Pus. 20.00 „Niesieka krew” (serial). 20.55 Rozkręć tu (gra-zabawa). 21.45 „Morderca z Bostonu” (film USA). 23.40 Wiadomości. 23.45 „Management” (serial). 0.10 „Inspektor Regan” (serial). 0.55 Party.

● POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

SOBOTA 23 SIERPNI

■ **PROGRAM 1:**
6.00 Magazyn Techniki Rolniczej
7.10 Z Polski
7.20 Sto lat (magazyn)
7.30 Wzrostko o działce i ogrodzie
8.00 Agrolinia
8.30 Wiadomości
8.40 Sówka (teleturniej)
9.05 Wakacje z Ziarłem
9.35 5-10-15 start (pr. dla dzieci i młodzieży)
10.30 Z żołnierskiego plecaka
11.00 Morze
11.25 Kwadrans na kawę
11.45 Życ w rodzinie i przetrwać
12.10 „Na szlaki przygody” (film dok.)
14.20 Szkoła przetrwania: W siodle i mundurze
14.45 Co w kraju piszczy?
15.35 Światowe Dni Młodzieży - Pałyż ’97: W oczekiwaniu na Ojca Świętego
16.00 „Pokój 107” (serial)
16.35 Sądziści: Ukraina
17.00 Telespekt
17.25 Od przedszkola do Opola
18.10 „Słoneczny patrol” (serial)
19.00 Wieczornia
19.30 Wiadomości
20.00 „Po tamtej stronie. Próba ognia” (film USA)
21.05 Międzynarodowy Festiwal Piosenki Sopot ’97: Koncert gwiazd
22.20 Sportowa sobota
22.50 Międzynarodowy Festiwal Piosenki Sopot ’97: Koncert gwiazd
0.35 „Powrót ojca chrzestnego” (film USA)

■ **PROGRAM 2:**
2.40 „Niemierślny” (serial)
7.10 Folkowe nuty
7.30 Tacy sami
8.00 „Kieszka” (serial anim.)
8.20 Powiat
8.30 Programy lokalne
8.30 Kłasytor polskie. Benedyktyński z Lubina
10.00 Male Opcyjny: „Miasto cieni” (film dok.)
10.30 „Tajna misja” (serial)
11.15 World Apart w Dwójce
11.30 Zycie obok nas: „Drapieżna mysz”
12.00 „Droga” (serial)
13.00 III Festiwal Kultury Kresowej Mrągowo ’97
13.30 Bogusław Kaczyński zaprasza
14.30 Apeity na zdrowie
15.00 Familia (teleturniej)
15.30 „Moje trzy córki” (serial)
15.55 Wieś kraja
16.50 Muzyczne spotkanie ze znakiem zapłaty (rozwiązanie zagadki)
17.05 „Wysoka fala” (serial)

17.45 Bezpieczne wakacje
18.00 Pancrama
18.10 Programy lokalne
18.35 Va Banque (teleturniej)
19.05 Studio sport: żużlowy memoriał - Jana Ciszewskiego
19.55 Relacja z wieczornego spotkania młodzieży z Janem Pawłem II w Paryżu
22.30 Czarny interes (film franc.)
23.10 Opium: sport telegram
0.35 Optimus: sport telegram
0.45 Program muzyczny.

■ **TELE 3:**
6.00 „Lucky Luck” (serial anim.). 6.30 „Inne sprawy” (serial). 7.20 „John Ross - afrykańska przygoda”. 7.40 „Namiętność” (serial). 8.55 Osobliwość. 9.10 Program dnia. 9.15 Sobota z TV Katowice. 11.00 „Spotkanie z Atryką” (mag.). 11.30 W cztery świata strony (mag.). 12.00 Aktualności. 12.05 Smokie (relacja z koncertu). 12.30 Dance Club. 13.30 Gol (mag.). 13.45 Muzyczna Teletrakcja. 13.55 KAMUL. 14.00 „Saga życia” (serial dok.). 14.50 Program dnia. 14.55 KAMUL. 15.00 Aktualności. 15.10 „Animaniacy” (serial). 15.30 Z wiatrem i pod wiatr” (serial). 16.20 „Królestwo kwiatów” (serial). 16.35 Ale kino (mag.). 17.00 Program dnia. 17.05 Country Bar. 17.35 Miss Wakacji. 18.00 Panorama. 18.10 Aktualności. 18.20 Aktualności kulturalne. 18.30 „Nasz sklepik” (serial). 19.15 Muzyczne kino (mag.). 19.30 „Niezwykłe miejsca” (serial dok.). 20.00 „Stylna restauracja” (kom. franc.). 21.45 KAMUL. 21.50 Program na niedzielę. 22.00 Aktualności. 22.10 KAMUL. 22.15 Sport. 23.00 „Królewskie sny” (serial). 0.10 Noc z TV Katowice. 2.00 „Przyłodek Canaveral” (serial). 3.00 „Rodzina karuzela” (serial). 3.30 „Postronny” (thriller USA). 5.00 „Wielkie przygody XX wieku” (serial dok.).

■ **POLSAT:**
6.30 Disco Relax. 7.30 W drodze (mag. relig.). 8.00 „Stróżki Takasur” (serial). 8.45 Dance World (lista przebojów). 9.00 Encyklopedia wielkich i małych maszyn (dla dzieci). 9.30 „Candy Candy” (serial anim.). 10.00 „Wielkie misteria natury” (serial dok.). 11.00 „Lew w zimie” (film ang.). 13.15 „Obłędni” (film USA). 14.30 Oskar (mag.). 15.00 Magazyn. 16.00 Informacje. 16.15 Rykowsko (pr. rozryw.). 16.45 „Blysk” (serial). 17.45 „Bohaterowie i pechowcy” (serial, 2/3). 18.45 Informacje. 19.00 Disco Polo Live. 19.50 Losowania Lotto. 19.55 „Na celownik” (serial). 20.55 „Waltenberg” (serial). 22.00 „Brutal Glory” (film USA). 0.05 „Epizody z życia Davida Prestona” (serial). 0.15 Playboy. 1.10 „Snowbound” (film USA). 2.45 Muzyka na bis.

NIEDZIELA 24 SIERPNI

■ **PROGRAM 1:**
7.00 Rolnictwo na świecie - Rumunia
7.15 Notowania
7.30 Poranek filmowy
8.10 Domowe abecadło - program dla dzieci
8.35 „Noe Beckett i jego arka” (serial)
9.25 Kościół Młodych. Masz św. na zakończenie Światowego Spotkania Młodych - Paryż
12.00 Ludzki świat
14.20 Akcje Jedyńki
13.00 Wiadomości
13.10 Tydzień
13.40 Zwierzęta świata: „Na północ od tundry”
14.15 „Wojna domowa” (serial)
15.10 Rozmowy o zmiernych i świecie: Andrzej, leat i samotność
15.45 „Świat Białych” (serial dok.)
16.35 Z kamerą wśród zwierząt
17.00 Telespekt
17.25 Śmiechu warte
17.50 Dziennik telewizyjny
18.05 „Dotyk Anioła” (serial)
19.00 Wiecezornia: „Nowe przygody Kubusia Puchatka”
19.30 Wiadomości
20.00 „Savannah” (serial)
20.55 Zwyczajni niezwykajni
21.40 Sportowa niedziela
22.25 Polska w Europie
22.55 „Ten nieznośny hatas” (film franc.)

■ **PROGRAM 2:**
7.00 Echa tygodnia
7.30 „Savannah” (serial)
8.00 Słowo na niedzielę
8.30 Programy lokalne
9.30 Zawód amator (Światowy Festiwal Filmowy Unica’97)
10.00 Ojczyzna polszczyzna
10.15 Spotkanie z Hanną-Barberą
10.50 Pogotowie ekologiczne Dwojki
11.00 „Zaginione cywilizacje” (serial dok.)
12.00 „Córka ambasadora” (kom. USA)
13.40 Male Opcyjny
14.25 30 toni lista, lista - lista przebojów
15.00 Familiada (teleturniej)
16.00 III Festiwal Piosenki Kresowej Mrągowo ’97 (1)
17.00 „Beverly Hills 90210” (serial)
17.50 Halo Dwójka
18.00 Panorama
18.10 Programy lokalne
18.35 Va Banque
19.05 7 dni świat
19.35 Bajki dla dzieci słabowidzących
20.00 Male Opcyjny
21.00 „Gdzie diabeł mówi dobranoc” (serial)
22.00 Panorama
22.35 III Festiwal Kultury Kresowej Mrągowo ’97 (2)

24.00 Optimus: sport telegram
0.05 Gwiazdy świątecznego jazzu.

■ **TELE 3:**
6.00 „Animaniacy” (serial anim.). 6.30 „Cztery muzykanci z Bremy” (serial anim.). 7.00 „Miasto nad zatoką” (serial aust.). 7.30 „Troskliwe misie” (serial). 8.00 „Tom Grom i nadzwyczajny rycearz” (serial). 9.30 „Amerykańska odyseja kosmiczna” (serial dok.). 10.00 Klub Globrotlera. 11.05 Tydzień Kultury Beskidzkiej. 12.00 Aktualności. 12.05 Sport. 12.45 Moto sport. 13.00 „Świat bez tajemnic” (serial popul.nauk.). 13.30 Safari moich marzeń (rep.). 14.00 Telefonada. 14.55 Program dnia. 15.00 Aktualności. 15.10 „Ekoludki i Śmiecioroby” (serial). 15.35 „Świat przyrody” (serial). 16.35 Oj, ni ma jak Lwów: Zjazd kresowianów. 17.00 Program dnia. 17.10 Gość Teletrójki. 17.20 Studio Gol (mag.). 18.10 Aktualności. 18.30 „Rodzina Addamsów” (serial). 19.15 El TV Muzyk. 19.30 „Świat ogrodników” (serial dok.). 20.00 „Fabryka oficerów” (serial niem.). 21.50 Program na poniedziałek. 22.00 Aktualności. 22.10 Sport. 23.00 „Gwiazdny rycearz” (serial dok.). 1.15 „Na ratunek” (serial). 2.00 „Mac Shyma” (serial). 3.30 „Strzał” (film USA). 5.00 „Sokoty” (serial).

■ **POLSAT:**
6.30 Disco Polo Live. 7.30 Jesteśmy (mag. relig.). 8.00 4 x 4 (mag.). 8.30 System (pr. komputerowy). 9.00 Klip Kłaps. 9.30 „Widget” (serial anim.). 10.00 Disco Relax. 11.00 „Na własnych śmiechach” (serial). 11.30 „Góry przeszczenia” (serial). 12.35 „Witaj w domu, Romy” (film USA). 14.15 „Poletnia dzungla” (serial). 14.45 Miss Lata z Radem. 15.00 „Benny Hill” (serial). 15.30 Dyzymy satyrki kraju. 16.00 Informacje. 16.15 Miłość od pierwszego wejrzenia (teleturniej). 16.55 „Maska Iwa” (film). 18.45 Informacje. 19.00 „Jast-rzab atakuje” (serial). 19.50 Anatomia sukcesu. 20.00 „Zmierzyć bogów” (film włoski). 23.05 „Na każdy temat. 0.05 Magazyn sportowy. 1.10 „Dolina katek” (serial). 1.35 Muzyka na bis.

■ **PONIEDZIAŁEK 25 SIERPNI**

■ **PROGRAM 1:**
7.00 Kawa czy herbata?
7.45 No problem! (jęz. angielski)
8.05 Murphy Brown (serial)
8.30 Wiadomości
8.45 Lato z Wiercipięciem (serial)
9.10 „Mali czarodzieje” (serial)
9.35 Tęczowa bajeczka (pr. dla dzieci)
9.45 Sport i zabawa: Tylko roki
10.00 „Dotyk Anioła” (serial)
10.50 Lato w Jedyńce

12.00 Wiadomości
12.10 Agrobiznes
12.20 Lato z Magazynem Notowań
12.50 Miniatury muzyczne: „Humoreska” (dok. o muzyki Dworzaka)
13.00 „Klejnot rodzinny” (film USA)
14.45 Film dokumentalny
15.50 „Szkoła złamanych serc” (serial)
16.15 Jazda (moto-magazyn dla młodych widzów)
16.40 Tydzień Prezydenta
17.00 Telespekt
17.25 „Moda na sukces” (serial)
17.50 Pomidor (teleturniej)
18.10 Prognoza pogody
18.15 Forum (pr. publicyst.)
19.00 Wieczornia
19.30 Wiadomości
20.10 Teatru Telewizji - Nathaniel Hawthorne: „Szkarłatna litera”
21.30 Powódź
21.55 II bitwa pod Racławicami (rep.)
22.30 Wiadomości
22.40 W centrum uwagi
23.00 „Rzym” (film włoski)
0.55 East 17 (koncert).

■ **PROGRAM 2:**
7.00 Dziennik krajowy
7.20 Optimus: sport telegram
7.25 7 dni świat
7.50 Akademia zdrowia Dwójki
8.00 Programy lokalne
8.30 „Aleja burz” (serial)
9.00 Studio sport
9.30 Familiada (teleturniej)
10.00 Ulica Sezamkowa (pr. dla dzieci)
10.30 Kaczkor Hugo (serial anim.)
11.00 „Zatoka Marlinów” (serial)
11.45 „Lis Laon” (serial anim.)
12.00 „Wyprawy z National Geographic”: „Poszukiwanie pancernika Bismarck”
13.00 Panorama
13.20 Muzyczne lato w Dwójce
14.20 Muzyczne lato w Dwójce
15.00 „Spider-man, człowiek pajak” (serial anim.)
15.25 Akademia zdrowia Dwójki
15.35 Przygoda z wojskiem
16.00 Panorama
16.05 GÓL (magazyn pilkarski)
16.30 „Na bezdrożach szczęścia” (serial)
17.30 Programy lokalne
18.00 Panorama
18.10 Programy lokalne
18.35 Kolo fortuny (teleturniej)
19.05 Auto (magazyn)
19.30 Na bagnach i uryzyskach (pr. dla dzieci)
19.55 „Przynajmniej Sherlocka Holmesa” (film ang.)
22.00 Panorama
22.30 Optimus: sport telegram
22.40 Magazyn literacki
23.10 „Barbara Stanwyck” (film dok.)
23.55 Szymanowski i jego Europa

0.25 Prawa człowieka u progu XXI wieku (pr. publicyst.)
0.55 „Trzy najpiękniejsze rzeczy w życiu” (film holenderski)

■ **TELE 3:**
6.00 „Ekoludki i Śmiecioroby” (serial). 6.30 O baranie Be. Be, który skoczył zle” (film anim.). 7.00 TV Polonia. 8.40 Raz, dwa, trójka (pr. muz.). 9.00 Poranek z TV Katowice. 11.00 Program dnia. 11.10 „Namiętność” (telewizyjna). 11.40 Dziesią w Teletrójce. 12.00 Aktualności. 12.05 „Fabryka oficerów” (serial niem.). 13.40 „Świat ogrodników” (serial dok.). 14.00 Muzyczna Tele Trójka. 14.20 Kleks (dla dzieci). 14.50 Program dnia. 15.00 Aktualności. 15.10 „Kasas, afrykański bohater” (serial). 15.35 „Klub pod zabą” (serial dok.). 16.05 „Pielny odłot” (serial). 16.30 „Świat w Teletrójce. 16.45 Rozmowa tygodnia. 17.00 Program dnia. 17.10 Sport. 17.30 Dział w Teletrójce. 17.50 Portrety miast. 18.00 Panorama. 18.10 Aktualności. 18.30 „Pogarda” (serial). 19.15 Dzień w regionie. 19.30 „Kraje i ludy Afryki” (serial dok.). 20.00 „Wielki Belsham” (serial). 21.00 „Poza rok 2000” (pr. popul.nauk.). 21.50 Program na wtorek. 22.00 Aktualności. 22.15 „Sobota w Bytkowie” (telewizyjna). 22.55 „Namiętność” (telewizyjna). 23.20 Przedsiębiorstwa tygodnia. 23.40 Pamiątki biatralny. 0.10 Z życia Archidiecezji. 0.40 Muzyczne promocje. 1.00 „Doktor Kildare” (serial). 1.30 „Morskie wyzwania” (serial dok.). 2.00 TV Polonia. 5.00 „Niezbezpieczna” (serial). 5.45 Raz, dwa, trójka (pr. muz.).

■ **POLSAT:**
6.00 Sountrack. 6.30 Aficionado. 7.00 Poranek z Polsatem. 7.35 Drzewko szczęścia (gra-zabawa). 7.55 Poranne informacje. 8.00 Polityczne grafiki. 8.10 „Czarodziejka z Księżyca” (serial anim.). 8.30 „Orbitany posturonek” (serial). 9.30 „Zar morderców” (serial). 11.30 „Wszystko razem” (serial). 12.00 „Af” (serial). „Na celownik” (serial). 11.30 „Jestem przy razem” (serial). 12.00 „Af” (serial). 12.30 Cafe Polsat. 13.15 Disco Polo Live. 14.00 Magazyn pilkarski. 14.55 Repe. 15.00 „Wielkie misteria natury” (serial dok.). 15.25 „Czarodziejka z Księżyca” (serial anim.). 15.50 „Bractwo Białego Orła. 16.00 Informacje. 16.15 Kalambr. 16.45 Cafe Polsat. 17.45 „Af” (serial). 18.15 „Wszystko razem” (serial). 18.45 Informacje. 19.00 „Orbitany posturonek” (serial). 19.50 Poranne informacje. 20.00 „Akademia Polosowania Lotto. 20.00 Informacje i biznes informacja. 22.25 Polityczne grafiki. 23.30 Magazyn Teatru Otwartej. 0.60 „Dolina lalek” (serial). 1.00 Muzyka na bis.

Telewizja zastrzega sobie prawo zmian w programie.